Ազգ
Azg
armenian daily
20 ՄԱՅԻՍ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 92 (1837)

Քլինթոն. ՆԱՏՕ-ն մինչեւ վերջ պետք է հասցնի օդային գործողությունը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 19 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՍՍ: Նախագահ Քլինթոնը հերթական անգամ հայտարարել է, որ ՆԱՏՕ-ն մինչեւ վերջ պետք է հասցնի իր օդային գործողությունը ընդդեմ Հարավսլավիայի: Սակայն, ըստ նրա, Կոսովյան խնդրի լուծման համար ոչ մի հնարավորություն հարկ չկա բացառելու: Այս հայտարարությունը ամերիկյան նախագահն արել է ի պատասխան այն հաղորդումների, որ Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարար Ռոբին Կուկը մտադիր է համոզել նրան, որ ՆԱՏՕ-ի ցամաքային ուժեր մտցվեն Կոսովո, եթե անգամ Հարավսլավիայի հետ դրա վերաբերյալ համաձայնություն ձեռք չբերվի:

Ամերիկյան պաշտոնաթար անձինք հերքել են Լոնդոնի եւ Վաշինգտոնի դիրքորոշումներում լուրջ տարաձայնությունների առկայության վերաբերյալ ենթադրությունները: Սակայն, ըստ նրանց, ամերիկյան դիրքորոշումը այդ հարցում մնում է նախկինը: Կոսովոյում զորքերը կտեղաբաշխվեն, երբ Բելգրադն ընդունի ՆԱՏՕ-ի պայմանները:

ԱՊՀ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մտորումների ժամանակը անցել է

Ինչպես նախապես հայտարարվել էր, մայիսի 19-20-ը Հայաստանում են հյուրընկալվելու ԱՊՀ պաշտպանության նախարարները հանդիպում-խորհրդակցություն անցկացնելու: Երեկ «Զվարթնոց» օդանավակայանում ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, փոխնախարարներ Ա. Զինեւիչի, Վ. Շիրխանյանի, Ա. Պետրոսյանի եւ այլ բարձրաստիճան զինվորականների հետ դիմավորեց առաջին չվերթով ժամանած հյուրերին ԱՊՀ ռազմական համագործակցության համակարգման շտաբի աշխատանքային խմբի ղեկավար Լեոնիդ Սալցեւին, ՌԴ պաշտպանության նախարար, մարշալ Իգոր Սերգեեւին, Բելառուսի պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Ալեքսանդր Չումակովին, Տաջիկստանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Շերալի Խայրուլոեւին, Վրաստանի պաշտպանության նախարարի առաջին տեղակալ, գեներալ-մայոր Օմարի Լեկվեիշվիլուն նրանց ուղեկցող պատվիրակություններով: ԱՊՀ մնացյալ երկրների պաշտպանության նախարարների ժամանումը, բացառությամբ Ադրբեջանի ու Մոլդովայի, սպասվում էր ավելի ուշ:

Օդանավակայանում լրագրողներին տված ճեպազրույցում ՌԴ պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը նշեց, որ խորհրդակցության հիմնական նյութերից է լինելու Հարավսլավիայի խնդրի կարգավորման ուղիների որոնումը: Ըստ նախարարի՝ անցել է մտորումների ժամանակը, պահն է որոշակի գործողությունների դիմելու: «Ժամանակը քանկ է», ասաց Սերգեեւը: Քննարկվելու են նաեւ մասնակից պետությունների ռազմատեխնիկական համագործակցության, անվտանգության եւ այլ հարցեր: Նախարարների կարճատեւ խոսքում բազմիցս հնչեց այն միտքը, որ խորհրդակցությանը մասնակցող երկրներն այս ժամանումով կայացրել են իրենց վերջնական որոշումը:

Այսօր առավոտյան կառավարությունների ընդունելության շենքում համաձայնագիր է ստորագրվելու Հայաստանի եւ Բելառուսի միջեւ, իսկ ավելի ուշ տեղի է ունենալու նախարարների մամլո ասուլիսը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱՐՍԱՅԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Օրինախախտման յուրաքանչյուր դեպք մանրամասն կստուգվի

Հանրապետության նախագահին առընթեր Քաղաքական խորհրդի երեկվա նիստին մասնակցում էր Ռոբերտ Քոչարյանը:

Քննարկման հիմնական թեման առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների եւ նախընտրական գործընթացներին առնչվող հարցեր: Խորհրդում ներկայացված քաղաքական ուժերի գնահատմամբ, նախընտրական արշավը եւ ընդհանրապես ծավալված մթնոլորտը բավական հանգիստ է, պետական լրատվամիջոցներն օբյեկտիվորեն են լուսաբանում քաղաքական ընթացքը: Վերջին մեկ տարվա կոնկրետ ձեռքբերում համարվեց ներքաղաքական լարվածության թուլացումը: Առաջնային համարելով օրինական ընտրությունների անցկացումը, Քաղաքական խորհուրդը կարեւորեց իշխանությունների եւ կուսակցությունների կամքն ու վճռականությունը:

Ընտրախախտումների վերաբերյալ Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ իրավապահ մարմիններին հանձնարարված է անմիջապես արձագանքել դեպքերին եւ կանխել ցանկացած օրինախախտում: Ըստ նախագահի, յուրաքանչյուր դեպքանց մանրամասն կստուգվի եւ համապատասխան գնահատականի կարժանանա:

Նիստում խոսվեց նաեւ պատգամավորական անձեռնմխելիության մասին: Ռոբերտ Քոչարյանի կարծիքով, ճիշտ կլինեը հրաժարվել անձեռնմխելիության բացարձակ կատեգորիայից:

Քաղաքական խորհրդի անդամների առաջարկությամբ, հանրապետության նախագահին անդրադարձավ նաեւ արտաքին քաղաքականությանը, պարզաբանումներ տվեց որոշ հարցերի վերաբերյալ:

ՀՀ Նախագահի մամլո գրասենյակ

Յուրի Յարովը գոհ է իր այցի արդյունքներից

ԱՊՀ գործկոմի նախագահը բանակցություններ վարեց Երեւանում

ՏԻԳՐԱՆ ԼԵՒՈՆՅԱՆ,
ԻՏԱՌ_ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

«Ես եկել եմ ոչ թե ննարկելու, այլ զեկուցելու համար», հայտարարեց ԱՊՀ գործադիր կոմիտեի նախագահ Յուրի Յարովը, որը երեկ ժամանեց Երեւան եւ հանդիպումներ ունեցավ Հայաստանի բարձրագույն ղեկավարության հետ: Ինչպես եւ սպասվում էր, նա Հայաստանի ղեկավարությանը տեղեկացրեց սույն թվականի ապրիլի 2-ին կայացած ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների խորհրդի նիստի որոշումների կատարման մասին: Իր խոսքերով, դրանք վերաբերում են խնդիրների երկու բլոկին, որից առաջինը ներառում է ԱՊՀ մարմինների կառավարման կառուցվածքի կատարելագործումը, գործկոմի ստեղծման, տնտեսագիտական խորհրդի նոր կառույցների ձեւավորման հետեւանքով աշխատակազմի թվաքանակի կրճատումը: Խնդիրների երկրորդ մասը՝ ԱՊՀ ազատ առեւտրի գոտու ստեղծման հարցերն են: Ինչպես նշեց Յու. Յարովը, Համագործակցության պետությունների ղեկավարները 2000 թ. հունվարի 1-ը նախատեսել են իբրեւ այդ գոտու ձեւավորման ժամկետ եւ այսօր մենք պետք է կողմնորոշվենք, թե ինչ է հնարավոր իրականացնել այդ ժամկետում: Այստեղից բխում է ԱՊՀ գործկոմի նախագահի առաջնահերթ խնդրանքը, որպեսզի խորհրդարանները վավերացնեն ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման մասին 1994 թ. համաձայնագիրը, որն ի դեպ, չի վավերացրել անդամ պետությունների կեսը, ինչպես նաեւ այդ համաձայնագրի արձանագրություն-ուղղումները:

Տես ► էջ 2

Էմիլ Գաբրիելյան. «Այսօր ոչ մի պատրաստուկ չի կարող համեմատվել «Արմենիկումի» հետ

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայաստանում «Իտար-Տասսի»
սեփական թղթակից

Գրեթե 6 ամիս է անցել այն օրից, երբ Հայաստանի ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարար Սերժ Սարգսյանը հայտարարեց, որ հայ մասնագետները ստեղծել են ՁԻԱՀ-ի դեմ նոր պատրաստուկ՝ «Արմենիկում»: Այդ ժամանակահատվածում դեղամիջոցը փորձարկվել է մեր հիվանդների՝ ՁԻԱՀ-ով տառապող մարդկանց եւ վիրուսակիրների վրա, որոնք կամովին համաձայնել էին բուժվել: Որո՞նք են այդ փորձերի արդյունքները, ինչպիսի՞ նախնական բնութագիր կարելի է տալ «Արմենիկումին»:

Այս հարցերի պատասխաններն ակնկալելով՝ դիմեցինք Հայաստանի առողջապահության նախարարությանն առընթեր դեղերի եւ բժշկական տեխնոլոգիաների գործակալության տնօրեն, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի փոխնախագահ, ակադեմիկոս Էմիլ Գաբրիելյանին:

Տես ► էջ 4

ԲԱՔՈՒ

Չինաստանն ու՞մ է զինում մեզ

ԲԱՔՈՒ, 19 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՍՍ: Օրերս Ադրբեջանի ղեկավարությունը Չինաստանին մեղադրել է Հայաստանին բարձր տեխնոլոգիական սպառազինության մատակարարումների մեջ եւ պահանջել Պեկինից կասեցնել այդ մատակարարումները:

Ըստ արտաքին հարցերի գծով Ադրբեջանի նախագահի պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեի, «ի խախտումն միջազգային նորմերի եւ համաձայնությունների Չինաստանը Հայաստանին է մատակարարել 8 հրթիռային «Թայֆուն» համակարգ: «Ներկայումս Հայաստանում են գտնվում հրահանգիչներ Չինաստանից, որոնք հայ մասնագետներին ուսուցանում են, թե ինչպես օգտագործեն այդ համակարգերը», հայտարարել է Գուլուզադեն «Ռոյթեր» գործակալության հարցազրույցի ժամանակ:

Ադրբեջանական աղբյուրները պնդում են, որ Ադրբեջանում Չինաստանի դեսպանին է հանձնվել պաշտոնական բողոք Հայաստանին զենք մատակարարելու առնչությամբ: Չինաստանի դեսպանը խուսափել է պատասխանել հարցմանը մի քանի օրվա ընթացքում, սակայն հրաժարվել է հաստատել Հայաստանին չինական սպառազինության մատակարարումների փաստը:

Ըստ Ադրբեջանի պետխորհրդականի, Ռուսաստանը փորձում է Չինաստանին ներքաշել անդրկովկասյան հակամարտության մեջ: Նա հայտարարել է նաեւ, որ Հայաստանի պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը «Թայֆուն» համակարգերը Չինաստանից գնել է անցած ամռանը Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի հետ այդ երկիր կատարած այցի ժամանակ: Գուլուզադեն նշել է, որ Ռուսաստանը միջնորդ է եղել այդ գործարքում:

Գուլուզադեի պնդմամբ, ավելի վաղ Ադրբեջանում Չինաստանի դեսպանը հայտարարել է, որ Հայաստանի պաշտպանության նախարարը «Թայֆուն» համակարգեր է գնել չինական մի մասնավոր ընկերությունից եւ որ Չինաստանի կառավարությունը ոչ մի կապ չունի այդ գործարքի հետ:

ԽՏ. «Թայֆուն» համակարգի հրթիռները պատկանում են «երկիր-երկիր» դասին եւ ունեն մոտավորապես 60-ից 80 կմ գործողության շառավիղ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

«Հզոր հայրենիքն» ազգային, աջ կենտրոնամետ, լիբերալ կուսակցություն է: Հիմնվել է 1997 թ. հունիսին, 9 ամիս չի գրանցվել. 1998-ի փետրվարին գրանցվելով մտել է քաղաքական դաշտ, որտեղ նոր քաղաքական ուժ եւ ասելու է իր նոր խոսքը, ունի մոտ 7000 անդամ եւ կառույցներ հանրապետության բոլոր

նույնիսկ ՀՀՇ-ի հետ, իրատես է, արդյունաբերության ակնթարթային վերականգնում չի խոստանում, օրենսդիր գործունեության հնարավորություն ստանալու պարագայում պատրաստվում է առաջին հերթին ձեռնամուխ լինել իրավական (հատկապես հարկային ու մաքսային) դաշտի հստակեցմանը, ձեռներեցությունը, միջին եւ փոքր բիզնեսը

է, բայց մենք ուրիշների վրա ցեխ շպրտելու միջոցով ձայներ շահելու մտադրություն չունենք»: «Դուք հարո՞ւստ եք, թե՞ մտավորական» հարցին պրն Վարդապետյանը պատասխանեց. «Պետական պաշտոնյան հարուստ լինել չի կարող, ավելի շուտ մտավորական եմ: Երկուսն էլ պառլամենտում պետք են»: «Հզոր հայրենիքը» դեմ չէ պատգամավորի

ԱՍՈՒԼԻՍ

Վարդան Վարդապետյան. «Հայրենիքի հզորն է լավ»

մարզերում», երբ ժուռնալիստի տանը հրավիրված մամուլի ասուլիսում «Հզոր հայրենիք» կուսակցության «այցեքարտը» ներկայացրեց կուսակցության նախագահը, փոխքաղաքապետ Վարդան Վարդապետյանը, որը, օրենքի տառին հնազանդ, ներկայումս արձակուրդի մեջ է: «Ազգի» հարցին ի պատասխան, պարոն Վարդապետյանը բացատրեց իննամսյա չգրանցման պատճառը. կուսակցության մեջ ներգրավված էր «Ջավախք» հայրենակցական միությունը, «Հզոր հայրենիքն» էլ թյուրիմացաբար «Վելիկայա Արմենիա» էր թարգմանվել՝ կուսակցության պահանջատիրական ձգտումների վերաբերյալ մեր վրացի դրացիների մեջ անհանգստություն առաջացնելով, ուստի, ազգամիջյան կրքեր չբորբոքելու համար իրենք չէին փորձել արագացնել զուգահեռաբար մանր-մունր պատճառներով ձգձգվող գրանցումը:

Կուսակցության ստեղծումը հայրենիքի հզորացման եւ համայն հայության ուժերի համախմբման հրամայականով պայմանավորելով, պարոն Վարդապետյանը պարզաբանեց կուսակցության անվանումը. «Հայրենիքի հզորն է լավ»: «Հզոր հայրենիքի» նախընտրական գործելակերպը ձեւակերպվեց հետեւյալ կերպ. «Չվարկաբեկել այլոց, ներկայացնել մեզ», ասել է թե՝ տուրք չտալ հակաքարոզչությանը: Ըստ այդմ, «թերթերն անընդհատ տարբեր ակնարկներ, ռեպլիկներ են տպագրում մեր հասցեին, բայց մենք չենք պատասխանում, չենք էլ պատասխանելու: Ամսի 30-ից հետո կերեւա, թե որ կուսակցությունն ինչ հեղինակություն ունի»:

Նախընտրական միավորում կազմելու վերաբերյալ կուսակցությունն ուղղակի կամ միջնորդավորված բանակցություններ է վարել ՀՌԱԿ-ի, Դեմկուսի, «Գարդմանի» հետ, բայց, սեփական կշիռը պարզելու միտումով, նախընտրել է ինքնուրույն գործել, ապագա խորհրդարանում պատրաստ է համագործակցել իր ծրագրերին համահունչ ծրագրեր ունեցող բոլոր քաղաքական ուժերի, խթանելու ունակ օրենքների ընդունմանը, փորձելու է զարգացնել կոոպերացիան ինչպես գյուղատնտեսության, այնպես էլ արդյունաբերության ոլորտներում:

«Հզոր հայրենիքը» կարեւորում է հայրենիք-սփյուռք կապերի արդյունավետացումը, Հայ դատի լուծումը դիտարկում է հզոր հայրենիքի ստեղծման խորապատկերում, դեմ է կողմնակի նախընտրական հնարքներին: Անձամբ պրն Վարդապետյանի հարաբերությունները «բոլորի հետ էլ լավ են», այդ թվում Ավանի թաղապետ Ռուբեն Հայրապետյանի, որը, մամուլի մի շարք հրապարակումների համաձայն, աջակցում է «Հզոր հայրենիքի» ներկայացուցիչ Լեւոն Եզեկյանին խոչընդոտելով Գագիկ Կոստանդյանի ընտրարշավին, նախընտրական մթնոլորտը լարված, բայց տանելի է համարում: «Իրենց հին համարող կուսակցությունների կողմից խանդ կա, բայց նորը, մեկ է, պետք է ծնվի: Լրագրողներին խորհուրդ կտայի ոչ թե լարել, այլ մեղմել մթնոլորտը», ասաց նա, իսկ կուսակցության նախընտրական շտաբի պետ Ստեփան Մարգարյանն ավելացրեց. «Իրար վրա ցեխ շպրտելու միտումը, ցավոք, ավելանում

անձեռնմխելիության վերացմանը քաղաքական հալածանքներից ապահովագրված լինելու պայմանով, հետկանչի մեխանիզմի ստեղծումը կարեւորում է, իրեն ոչ թե իշխանամետ, այլ պետականամետ է համարում: «Աջամետ ո՞ր ուժերից հույս ունեք ձայներ խլել» հարցին պրն Վարդապետյանը պատասխանեց. «Բոլորից», իսկ նրա առավել «ագրեսիվ» գործընկերն ավելացրեց. «Բացի ՀՌԱԿ-ից, քանի որ ՀՌԱԿ-ն էլեկտորատ չունի»: (Պրն Մարգարյանը մի կողմից երեւի թե «նեղացած է» ՀՌԱԿ-ի հայտնի նախընտրական կարգախոսից, մյուս կողմից էլ մոռացել է կամ չգիտի, որ 1995-ին ՀՌԱԿ-ը հասել էր 5 տոկոսի սահմանագծին, բայց այդպես էլ խորհրդարանի «ուղեգիր» չստացավ):

Ի հավելումն ասենք, որ «Հզոր հայրենիքը» բոլոր մյուս կուսակցությունների պես 5 տոկոսի «ձայնային արգելքը» հաղթահարելու հավակնություն ունի եւ ժողովրդի «նախընտրական հոգնածության» մասին լուրերը չափազանցված է համարում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Յուրի Յարովը գոհ է իր այցի արդյունքներից

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես Յուրի Յարովի հետ հանդիպումից հետո հայտարարեց ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն, որ Հայաստանը կպաշտպանի փորձագետների մշակած բոլոր փաստաթղթերը եւ հունիսի 4-ին Մինսկում կայանալիք ԱՊՀ կառավարությունների ղեկավարությունների խորհրդի նիստին կհաստատվի, վարչապետի խոսքերով, շատ կարեւոր մի փաստաթուղթ ազատ առեւտրի գոտու վերաբերյալ եւ ԱՊՀ տնտեսագիտական խորհրդի կանոնադրությունը: Ա. Դարբինյանը հայտնեց, որ դրական է վերաբերվում Սերգեյ Ստեփաշինի հաստատմանը Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության նախագահի պաշտոնում: «Ես արդեն հասցրել եմ նրան հեռագրով շնորհավորել», ընդգծեց վարչապետը: «Մենք շնորհավորեցինք միասին, քանի որ ես գտնվում եմ Երեւանում», ավելացրեց Յու. Յարովը: «Ս. Ստեփաշինը լենինգրադցի է, մենք միասին աշխատել ենք ՌԴ Գերագույն խորհրդում, անդամակցել միեւնույն կենտրոնամետ պատգամավորական խմբին», հիշեցրեց նա:

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ հանդիպման ավարտին Յու. Յարովը գոհունակություն հայտնեց Երեւան կատարած իր այցի արդյունքներից: Նա ասաց, որ այսօր առավոտյան կմեկնի Թբիլիսի համանման առաքելությամբ, իսկ հետո Մոսկվայում կատարած աշխատանքի մասին կզեկուցի ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների խորհրդի նախագահ Բորիս Ելցինին: Միաժամանակ, Յուրի Յարովն իր դժգոհությունը հայտնեց ԱՊՀ երկրների միջեւ տնտեսական համագործակցության մակարդակից, որն, իր կարծիքով, բնական է տնտեսական ճգնաժամի եւ արտադրության անկման ենթատեքստում: «Մենք շահագրգռված ենք, որպեսզի ԱՊՀ երկրներից յուրաքանչյուրը շուտափույթ հաղթահարի ճգնաժամը եւ ավելացնի արտադրությունը: Դա թույլ կտա ավելացնել ապրանքաշրջանառությունը եւ առաջընթաց փաստել, ասել, որ համագործակցությունը գործում է ճիշտ ուղղությամբ», ավելացրեց ԱՊՀ գործկոմի նախագահը:

ԵՐԵՎԱՆ

Ծիծեռնակաբերդի բարձունքում նշվեց հույների ցեղասպանության օրը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մայիսի 19-ը հունական ցեղասպանության օրն է, ինչպես Հայոց ցեղասպանության օրն է ապրիլի 24-ը: 1916 թվականի մայիսի 19-ին, այնուհետեւ հաջորդ տարում, Պոնտոսի շրջանում, Թուրքիայի տարածքի այլ շրջաններում երիտթուրքական կառավարությունը, որը մեկ տարի առաջ սկսել էր հայերի ցեղասպանությունը, սկսեց նաեւ հույների ցեղասպանությունը: Այստեղ այդ ժամանակ մոտավորապես մեկուկես միլիոն հույն էր բնակվում, որոնց մի մասին թուրքերն սկսեցին կոտորել, մյուս մասին՝ ծովը լցնել, այդպիսով ոչնչացնելով 400-600 հազար մարդու:

Այդպես պոնտացի հույները ցրվեցին, մի մասը հետագայում ապաստան գտավ Հայաստանում, մի մասը՝ Հյուսիսային Կովկասում, մերձսեւծովյան շրջաններում, մյուս մասը գաղթեց Հունաստան:

Սեւրի պայմանագրով ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Հունաստանի հարցը լուծվեց. սակայն 1921 թվականին Անկարայի պատերի տակ հունական բանակը ծանր պարտություն կրեց բոլշեւիկների ու քեմալիստների համագործակցությունից, եւ սկսվեց հույների տեղահանումը. շուրջ մեկ միլիոն հույն դուրս քշվեց Թուրքիայի՝ իր պատմական տարածքներից:

Այսօր Ծիծեռնակաբերդի բարձունքում տեղի ունեցավ հավաք՝ ի հիշատակ ցեղասպանության զոհերի: Հավաքը կազմակերպել էին ՀՀ-ում Հունաստանի դեսպանությունը, Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապի ու համագործակցության հայկական ընկերության Հայաստան-Հունաստան ընկերակցությունը, Հայաստանի հունական համայնքը եւ հունական «Պատրիդա» ընկերությունը:

Հավերժական կրակի հենապատին հույների եղեռնի զոհերի հիշատակին ծաղկեներ դրեցին ՀՀ-ում Հունաստանի դեսպան Զոգրաֆոս Պանայոտիսը, վերոհիշյալ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

«Առաջին անգամն է, որ ես Հայաստանում հարգանքի տուրք եմ մատուցում Պոնտոսի հույների ցեղասպանության հիշատակին, թղթակցին ասաց պարոն Պանայոտիսը: Մեր ցավը եւ եղբայրական հայ ժողովրդի ցավը նույնն են, ուստիեւ պատահական չէ, որ Հունաստանի խորհրդարանը ճանաչել է երկու ցեղասպանություններն էլ: Ցեղասպանություններն իրագործողների նպատակները երկու ազգերի նկատմամբ նույնն են եղել, ուստիեւ դաժանության մեթոդներն էլ նույնն են եղել: Մենք երկու ժողովուրդներս, պիտի մշտապես հարգենք մեր զոհերի հիշատակը»:

Լիսարիդեսը երկօրյա այցով կժամանի Երեւան

Կիպրոսի սոցիալիստական կուսակցության (ԷԴԵԿ) նախագահ Վասոս Լիսարիդեսը առաջիկա երեքշաբթի, մայիսի 25-ին, երկօրյա այցով Երեւան է թռչելու Հայաստանի դաշնակցական կուսակցության հրավերով:

ՀՅԴ-ի մի ներկայացուցիչ այստեղ հայտնեց, որ Լիսարիդեսը «եվրոպայի սոցիալիստ ղեկավարների հետ հանդիպումների շրջանակներում միջկուսակցական հանդիպումներ եւ քննարկումներ է անցկացնելու այնտեղ»: Երեւանում Լիսարիդեսը առանձին հանդիպումներ կունենա Հայաստանի խորհրդարանի նախագահի, արտգործնախարարության պաշտոնյաների եւ Երեւանի քաղաքապետի հետ, ասաց նա, ավելացնելով. «Հույս ունենք, որ նա կհանդիպի նաեւ նախագահ Քոչարյանի հետ եւ ժամանակ կգտնի երկրի տեսարժան վայրերում զբոսնելու»:

Կիպրոսի խորհրդարանի ներկայացուցիչների պալատի նախկին նախագահ Լիսարիդեսը գլխավոր բանախոսն էր Նիկոսիայում այս տարվա ապրիլի 24-ին տեղի ունեցած արարողությունների ժամանակ: Նա անձնական սերտ հարաբերությունների մեջ է պաղեստինյան ազատագրման շարժման առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի եւ Լիբիայի ղեկավար Մուամար Քադաֆիի հետ: Երկար տարիներ եղել է Մակարիոս արքեպիսկոպոսի անձնական բժիշկը:

ՋՈՐՋ ՏԵՐ-ԲԱՐԹՈՂ
Նիկոսիա

«Միասնությունը» խորհրդակցում է փակ դռների ետեւում

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 19-ին Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի նիստերի դահլիճում, փակ դռների ետեւում, կայացավ «Միասնություն» դաշինքի խորհրդակցությունը: Լեփ-լեցուն դահլիճում հավաքվել էին դաշինքի ներկայացուցիչներ Հայաստանի բոլոր մարզերից, քաղաքապետներ, համայնքապետներ: Ժամը 12-ին նախատեսված միջոցառումն սկսվեց կես ժամ ուշացումով, երբ ժամանեցին «Միասնության» առաջնորդներ՝ ՀՀ պաշտպանության նախարար, Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության առաջնորդ Վազգեն Սարգսյանը եւ Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության նախագահ Կարեն Դեմիրճյանը: Խորհրդակցության սկսվելուն պես Վազգեն Սարգսյանը դահլիճից դուրս հրավիրեց լրագրողներին:

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը խորին ցավակցություն է հայտնում ՀՌԱԿ ՀՎ անդամ Ռուբեն Արապյանին իր սիրելի եղբոր

ՍՈՒՐԵՆ ԱՐԱՊՅԱՆԻ

անժամանակ մահվան կապակցությամբ:

Նույն առիթով «Ազգի» խմբագրությունն ու տնօրենությունը վշտակցում են պրն Ռ. Արապյանին եւ հանգուցյալի մյուս հարազատներին:

Արմենպրես լրատվական գործակալության կոլեկտիվը ցավակցում է աշխատակցուհի Սուսաննա Տոնոյանին սիրելի հորաքրոջ

ԱՆԱՀԻՏ ՏՈՆՈՅԱՆԻ

վաղաժամ մահվան կապակցությամբ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՏԵՍԱԿԱՆ

Նոյյան տապանը՝ Հայաստանի խորհրդանիշ

EXPO-2000 համաշխարհային ցուցահանդեսում Հայաստանը մեծ հավակնություններ ունի

Ամբողջ աշխարհն արդեն պատրաստվում է 20-րդ դարավերջի խոշորագույն մի իրադարձության. 2000 թ. հունիսի 1-ից հոկտեմբերի 31-ը Գերմանիայի Հանովեր քաղաքում անցկացվելու է EXPO-2000 համաշխարհային ցուցահանդեսը: Դա լինելու է շրջադարձային միջոցառում և մինչ այժմ եղած ցուցահանդեսներից տարբերվելու է իր մասշտաբներով, ընդգրկվածությամբ ու նպատակներով: EXPO-2000-ը լինելու է ոչ թե արդյունաբերական ցուցահանդես, այլ ազգերի տոն, որտեղ մասնակից յուրաքանչյուր պետության խնդիրն է լինելու ներկայացնել հաջորդ հազարամյակի շեմին իր հայացքներն ու տեղը համաշխարհային ինտեգրացիայում, իր մշակույթը, պատմությունը, տնտեսական և մտավոր ներուժը: Այս խոշոր համաշխարհային միջոցառմանը Հայաստանի տաղավարը կունենա բիբլիական Նոյյան տապանի տեսքը:

Երեկ ՀՀ կառավարությունում ստորագրվեց EXPO-2000-ին Հայաստանի մասնակցության պաշտոնական պայմանագիրը, որը ստորագրեցին ցուցահանդեսի Հայաստանի գլխավոր հանձնակատար, ՀՀ արդյունաբերության և առևտրի փոխնախարար Մովսես Զավարյանը և EXPO-2000-ի Կենտրոնական, Արևելյան Եվրոպայի և ԱՊՀ երկրների պատասխանատու Անդրեյ Մարկանին:

Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ-ում ԳԴՀ դեսպան Կ. Մյուլլեր-Հոլթինֆերը, EXPO-2000 համաշխարհային ցուցահանդեսին մասնակցելու համաձայնություն է տվել արդեն 182 երկիր: Ցուցադրության 5 ամիսների ընթացքում ենթադրվում են մոտ 40 մլն այցելուներ: Միջոցառումն անցկացվելու է մոտ 160 հա-ի վրա, որը տրամադրվելու է տարբեր երկրներին:

EXPO-2000 համաշխարհային ցուցահանդեսում Հայաստանի մասնակցության հիմնական թեման ունի հետևյալ ձևակերպումը՝ «Նոյյան տապանի հետքերով: Նորովի հայտնագործել Հայաստանը»: Ինչպես մանրամասն ներկայացրեց ցուցահանդեսին Հայաստանի մասնակցության նախապատրաստական աշխատանքների կոորդինատոր Ն. Սահակյանը, Հայաստանը վարձակալման հայտ է ներկայացրել 300 քմ տարածքի համար, որտեղ կառուցվելու է Նոյյան տապանի մոդելը: Տապանի ներսում և տախտակամածի վրա ներկայացվելու են հետևյալ ծրագրերը՝ «Քաղաքակրթության օրրանում», որտեղ ինֆորմացիա կտրվի Հայաստանի հազարամյակների պատմություն ունեցող քաղաքակրթության և քրիստոնեության մասին: Հայկական եկեղեցիները և ճարտարապետությունը ներկայացնող տեսաժապավենների, լուսանկարների և մոդելների հետ մեկտեղ կցուցադրվեն նաև Ս. Էջմիածնի գանձատան բնագրերը: «Քարերի քնարերգություն» բաժնում կներկայացվեն Հայաստանի համար բնորոշ քարերը, օրինակ՝ օբսիդիանը: «Երկնքի հայելի՝ Սևանա լիճ» մասում պետք է ներկայացվի Սևանա լիճը, ինչպես նաև Սևանա լճի և Հայաստանի բնության մասին պատմող ֆիլմ: «Աշխարհի մանկությունը՝ մանուկները աշխարհի» բաժնում Հայաստանը կներկայանա իր 8 մլն-անոց սփյուռքով՝ սփռված աշխարհի տարբեր երկրներում: «Կովկասը որպես կենսական ուժ» մասնաբաժնում, Ն. Սահակյանի խոսքերով, արծարծվել է նաև ղարաբաղյան թեման ոչ քաղաքական առումով, այլ իր բնակչության երկարակեցությամբ: Այստեղ այցելուները հնարավորություն կունենան ծանոթանալու կովկասյան բուժիչ բույսերին: «Հայկական խոհանոցը» կներկայանա գինու (նաև կոնյակի) արտադրությամբ, որը Հայաստանում ունի դարերից եկող ավանդույթներ: Այցելուները հնարավորություն կունենան ճաշակելու նաև միայն Հայաստանին բնորոշ կերակրատեսակներ: Հայկական տաղավարի մի առանձին հատվածում կվաճառվեն հայկական ավանդական, խիստ բնորոշ ազգային արտադրատեսակներ: Ինչպես տեղեկացրեց Ն. Սահակյանը, առայժմ դրանցից առանձնացված են հայկական գորգերը, կոնյակը, ձեռքի աշխատանքները և այլն:

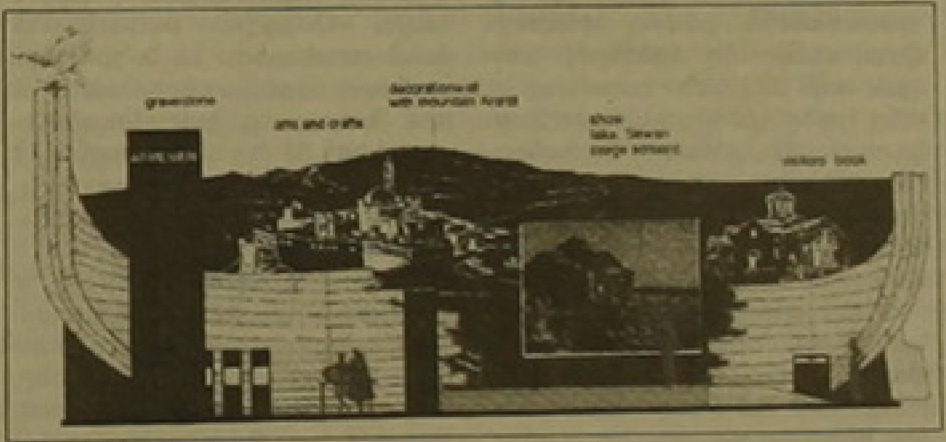

Ցուցահանդեսի 5 ամիսների ընթացքում տեղի կունենան նաև միջազգային խնդիրներին նվիրված միջոցառումներ, և, պրն Զավարյանի համաձայն, Հայաստանն ակտիվ մասնակցություն կունենա հատկապես տարածաշրջանային և մասնավորապես Սև ծովի առողջացման և «Մետաքսի ճանապարհի» վերականգնման խնդիրների քննարկմանը: Տեղեկացվեց, որ 2000 թ. հունիսի 19-ը հաստատված է որպես Հայաստանի ազգային օր: Մշակութային ծրագրի շրջանակներում կմասնակցեն նաև սփյուռքահայ արվեստագետները: Ի դեպ, ցուցահանդեսում մի առանձին տեղ է հատկացվելու համաշխարհային ճանաչում ունեցող հայազգի գործիչների մասին տեղեկատվությանը:

Թվարկվածը, բնականաբար, թանկ հաճույք է: ԳԴՀ կառավարությունը Հայաստանին է տրամադրել մոտ 400 հազար գերմանական մարկ, որը կծախսվի ինչպես Նոյյան տապանի նախագծային աշխատանքների, այնպես էլ տապանի շինարարության վրա, որը կիրականացնի մրցույթով ընտրված գերմանական IMAG LTD շինարարական-դիզայներական կազմակերպությունը: Նախագծի ազգային շունչը և խորհրդանշականությունն ապահովելու նպատակով ստեղծվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով, որի կազմում են հայազգի նկարիչներ, պատմաբաններ, ճարտարապետներ, դիզայներներ և այլն: Մնացած ծախսերի մի մասը (մոտ 400 հազար մարկ) կտրամադրի Հայաստանի կառավարությունը, իսկ մյուս մասը՝ տարբեր ֆինանսական աղբյուրներ, որոնց հետ արդեն բանակցություններ են վարվում: Ինչպես տեղեկացրին EXPO-2000-ի Հայաստանի նախապատրաստական աշխատանքների կազմակերպիչները, այս ցուցահանդեսում Հայաստանի գերխնդիրն է լինելու ներկայանալ համաշխարհային հանրությանը որպես հարուստ պատմություն, մշակույթ ունեցող երկիր, որն իր մտավոր, գիտական, մշակութային, տնտեսական ներուժով ունի նույնքան հարուստ ապագա: Եվ հետևաբար սկսվելու է նախապատրաստական աշխատանքների նոր փուլ, որը պահանջում է ուժերի առավելագույն կենտրոնացում՝ ներգրավելով թե՛ Հայաստանի և թե՛ սփյուռքի բոլոր հնարավոր միջոցները՝ մարդկային, տեխնիկական, ֆինանսական և այլն:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Նաեւ «Ուինսթոն Չերչիլ» կոնյակ

Պատուարժան խմբագրութիւն

Ձեր թերթի մայիսի 7-ի համարում կարդացի լրագրող Նարինէ Դիլբարեանի «Նոր կոնեակներ Հայաստանին» կարեւոր յօդուածը, ուր մասնաւորապէս ասւում է՝

«Երեւանի գինու կոմբինատին արտօնագիր է տրուել արտադրելու «Շուտով», «Այգ» եւ այլ նոր անուններով կոնեակներ»:

Համոզուած եմ, որ բոլոր առումներով, այդ թւում եւ կոմերցիոն եւ նոյնիսկ ազգային-քաղաքական նշանակութեամբ խիստ շահաւէտ կլինէր, որ վերոյիշեալ անուններով կոնեակներին աւելանար նաեւ «Ուինսթոն Չերչիլ» անունը կրող կոնեակը, անկախ նրանից, թէ Անգլիայի այդ նշանաւոր քաղաքագէտ-վարչապետը խմե՞լ է յատկապէս հայկական կոնեակ, թէ՞ ոչ: Պարզ է սակայն, որ 20-րդ դարի այդ նշանաւոր անհատներից մէկը մինչեւ իր կեանքի վերջը կոնեակ է օգտագործել, պահպանելով իր քաջառողջութիւնը մինչեւ խոր ծերութիւն, մինչեւ իր մահը:

Մենք պարտաւոր ենք ոչ միայն չհրաժարուել օգտագործելուց ամբողջ աշխարհում տարածուած այն մտքից, թէ մեծ անգլիացին խմել է միմիայն հայկական կոնեակ, այլեւ մեր հանրապետութեան քաղաքական, տնտեսական, նաեւ սփիւռքահայ ալքի ընկնող անհատների ու յատկապէս անգլիահայ գաղութի կարողութիւնները պիտի օգտագործենք, որ յաղթահարուեն մեր ազգային շահերի համար կարեւորութիւն չներկայացնող խոչընդոտներ՝ յատկապէս Չերչիլի յետնորդ-հարազատների անհամաձայնութիւնները եւ այլն: Այն, որ Ուինսթոն Չերչիլը իր ամբողջ կեանքի ընթացքում կոնեակ է օգտագործել, դա պատմական փաստ է: Մենք գովազդում ենք մեր արտադրանքը:

Այստեղ կարեւորը աշխարհին «Ուինսթոն Չերչիլ» անունը կրող հայկական անուանաբոյր կոնեակի պարգեւումն է, որով Երեւանի գինու կոմբինատը ոչ միայն կդառնայ «Պեռնո-Ռիկարի» արժանաւոր մրցակիցը, այլեւ մեզ կվերադարձնենք հայկական կոնեակների ստեղծման ու արտադրութեան մենաշնորհը:

Յարգանքներով՝

ԿԱՐԷՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
գեղանկարիչ

Սուրբ աստվածամոր հովանու ներքո

Ծանր է Հիպոկրատի գլխարկը, պնդում է հին իմաստությունը, իսկ անցումային շրջանում գտնվող տնտեսության համար առավել քան ծանր է հայ բժշկի Հիպոկրատի գլխարկը: Երևանի «Սուրբ աստվածամայր» կլինիկայի տնօրեն, բժշկագիտության թեկնածու Էդվարդ Սարգսյանը, բաժնի վարիչ, վիրաբույժ-գինեկոլոգ Համլետ Խաչիկյանը և վերականգնման բաժնի վարիչ Արամ Երմոյանն այն բժիշկներն են, որոնք իրենց առաքելությունը կատարում են սրբությամբ: Դիլբարյան Ջուլիետային թունավոր հղիությամբ գերծանր վիճակում բերեցին կլինիկա. նորածինը ճանապարհին արդեն մահացել էր, սկսվեց վիրահատությունը և մահու կենաց պայքար մոր կյանքի համար: Վրա հասավ կլինիկական մահը: Բժիշկներն անձամբ ձեռնամուխ եղան համապատասխան խմբի արյուն հայթայթելուն և կաթիլ առ կաթիլ կյանք ներարկեցին բազմազավակ մորը: Դիլբարյանների ընտանիքը խորին շնորհակալությունն է հայտնում իրենց մասնագիտական և մարդկային պարտքը կատարած այս բժիշկներին, որոնց կլինիկան իրավամբ կրում է Սուրբ աստվածամոր Մարիամի անունը:

Հայաստանի աննախադեպ հաջողությունները Չինաստանում

Չինաստանի և Հայաստանի տնտեսական համագործակցությունը սկսվում է գյուղատնտեսությունից

Մայիսի 1-ից Չինաստանի Յունան նահանգում բացված «Այգեգործություն-99» միջազգային ցուցահանդեսում Հայաստանի մասնակցությունն ունեցել է և կունենա աննախադեպ հաջողություն, քանի որ ցուցահանդեսը շարունակվելու է դեռևս 4 ամիս՝ մինչև հոկտեմբերի 31-ը, այսինքն՝ գյուղատնտեսական սեզոնի վերջը: Այդ ամիսներին, մոտ 90 երկրների թվում, Հայաստանը կներկայացնի իր միրգը, բանջարեղենը, գյուղվերամշակման արտադրանքը: Ինչպես տեղեկացրեց ցուցահանդեսում Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի գլխավոր խորհրդական Իշխան Մարտիրոսյանը, միայն 4 օրերի ընթացքում հայկական տաղավար է այցելել մոտ 10 հազար մարդ: Այնքան մեծ էր հայկական տաղավարով հետաքրքրվողների ու համտեսողների թիվը, որ իրենք հազիվ էին հասնում ավելացնել ցուցադրվող տեսականին, հատկապես կոնյակի տակառները, որոնք դատարկվում էին ժամը մեկ: Ընդհանրապես, պրն Մարտիրոսյանի համաձայն, Չինաստանում մեծ համբավ և հեղինակություն ունի հատկապես հայկական կոնյակը, որի, ինչպես նաև հայկական գինիների, ողջ տեսականին ներկայացված էր ցուցահանդեսում: Ի. Մարտիրոսյանի խոսքերով, այսուհետ հաջող շարունակության դեպքում հնարավոր է, որ Չինաստանում համբավ ու հեղինակություն ստանան նաև հայկական մյուս արտադրանքները, հատկապես՝ չոր միրգը:

Պրն Մարտիրոսյանի վկայությամբ՝ յուրահատուկ էին ոչ միայն Հայաստանից տարված այգեգործական արտադրանքները, այլև՝ հայկական տաղավարը: Ընդհանրապես, Յունան նահանգի Կունմին մայրաքաղաքի մոտ գտնվող «Այգեգործություն-99» ցուցահանդեսը առաջինն էր իր մեծությամբ Չինաստանում և ունի ավելի շատ ճանաչողական նպատակ: Եվ քանի որ Չինաստանն ունի միլիարդանոց բնակչություն, ապա ցուցահանդեսը կշարունակվի մինչև ուշ աշուն, որի ընթացքում ենթադրվում է, որ կունենա մինչև 20 մլն այցելու:

Ցուցահանդեսում յուրաքանչյուր երկիր ներկայացված է իր տաղավարով: Ֆրանսիացիները, օրինակ, իրենց տաղավարը ներկայացրել են Վերսալի նախատիպով, հոլանդացիները՝ ծաղկանոցներով, եգիպտացիները՝ փարավոնների ժամանակներին հատուկ կոլորիտով, իսկ հայկական տաղավարը, ըստ Ի. Մարտիրոսյանի, առանձնանում է իր հարուստ ու յուրահատուկ ցուցադրությամբ, կառուցված է Զվարթնոց տաճարի սյուների համադրությամբ, ներկայացված են ոչ միայն հայկական գյուղատնտեսությունը, այլև ձեռքի աշխատանքներ և այլն: Հայաստանից տարվել է նաև հարուստ տեղեկատվություն՝ գրքեր, բուկլետներ Հայաստանի և հատկապես նրա գյուղատնտեսության մասին, երկու տեսաֆիլմ՝ Հայաստանի այգեգործության և տեսարժան վայրերի մասին: Ի. Մարտիրոսյանը տեղեկացրեց, որ հայկական պատվիրակության հաջորդ այցելությունը տեղի կունենա հունիսին՝ ցուցահանդեսի մրցույթին մասնակցելու առիթով, որտեղ Հայաստանը կներկայանա իր ծիրանով: Տեղեկացվեց, որ Հայաստանի նկատմամբ հետաքրքրություն կա նաև Յունանի նահանգի կառավարության կողմից, և մոտ ժամանակներս նախատեսվում է իր այցելությունը այս նահանգ՝ տեղում քննարկելու համագործակցության ոլորտները: Նրա կարծիքով, Չինաստանի շուկայում ոչ միայն մեծ պահանջարկ կարող է ունենալ հայկական գյուղատնտեսական արտադրանքը, այլև հայկական բնական աղբյուրի ջուրը: Քանի որ Չինաստանը սակավաջուր երկիր է, այստեղ միջազգային չափանիշներով ջրերի արտադրություն կազմակերպելու դեպքում հնարավոր է շուկայում ունենալ հաջողություններ: Այդ ուղղությամբ արդեն նախնական աշխատանքներ են սկսվել: Մոտ մեկ տարի առաջ Չինաստանի Հայրեյ նահանգում տնկվել են Հայաստանից տարված դեղձի, սալորի և տանձի մոտ 600 տնկիներ, որոնց 98 տոկոսն արդեն հարմարվել է տեղի կլիմային, և լավ բերք ստանալու դեպքում հնարավոր է նաև կազմակերպել տնկիների արտահանում Չինաստան: Ընդհանրապես, պրն Մարտիրոսյանի համաձայն, հայ-չինական համագործակցության ոլորտները շատ են, մնում է միայն նպատակաուղղված աշխատանք, որի սկիզբն արդեն դրվել է «Այգեգործություն-99» ցուցահանդեսով: «Չինաստանը Հայաստանի համար կարող է դառնալ լայն շուկա և լավ գործընկեր»:

Գ. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

Անդրադարձ

ՄԱՄՈՒԼ

Շրխկացնելով դուռը...

Մամուլի դաշտն իր բացակայությամբ ամայացման դատապարտելով լրագրությունից հեռացել է Տիգրան Հակոբյանը: Եվ, ապշեցուցիչ հեռատեսությամբ, հետագայում (զղջալու պարագայում) իր վերադարձը լրագրության անդաստան բացառելու մտահոգությամբ կամ մեկ այլ նկատառումով «հրաժեշտի» հարցազրույց է մատուցել «Առավոտին»՝ նախկին գործընկերների «վատագույն կեսի» նկատմամբ անթեղած դառնությունը հրապարակ հանելով: Պրն Հակոբյանը գտնում է, որ լրագրողական տաբուները խախտվել են, քաղաքական հակառակորդներին վարկաբեկելը դարձել խաղուպար: «Հայքի» նախկին խմբագիրը «քաղաքական հակառակորդներ» ասելով թերեւս նկատի ունի բացառապես «ՀՀՇ եւ արբանյակներ» կուսակցության հակառակորդներին, քանզի հակառակ դեպքում «վարկաբեկողների» շարքում առաջին հերթին հիշյալ օրաթերթերը կնշեր, որ կատարելության աստիճան արհեստավարժվել են իրենց անհամո քաղաքական ուժերին եւ գործընկերներին ոչ թե պարզապես վարկաբեկելու, այլ... «փչացնելու» գործում:

Ինչեւէ, տեղի է ունեցել անուղղելին: Տիգրան Հակոբյանը դժգոհ է մամուլից եւ, որ ավելի սարսափելի է, դժգոհ է «Ազգից»: Որովհետեւ «Ազգն» ըստ նրա, ոտնահարել է «կորպորատիվ շահերը». «Մենք «Ազգի» գաղափարախոսական հակառակորդներն էինք, բայց երբ 1996-ի կարծեմ մայիսին այդ թերթը փակելու վտանգ կար, եւ բոլորն էլ գիտեին, որ իրավաբանորեն այդ «Ազգն» իսկապես սխալ էր, այնուամենայնիվ օգնեցինք «Ազգին», որ թերթը չփակվի: Նույնիսկ կառավարությունից նկատողություն ստացա, բայց «Արմենպրեսը» պաշտպանեց իր գործընկերոջը»: Տեղեկատվական խոշորագույն կառույցներից մեկի նախկին ղեկավարն այս ոչ այնքան ծավալուն պարբերության մեջ ապատեղեկատվության այնպիսի դոզա է հրամցնում ընթերցողին, որին, թեկուզ ուշացումով, արժե անդրադառնալ՝ պրն Հակոբյանի հիշողությունը թարմացնելու եւ շեշտադրումները հստակեցնելու ազնիվ մղումով, չմոռանալով հանդերձ նրա, ինչպես գրեթե մեր ողջ մամուլի, իրոք տղամարդկային կեցվածքը մեր թերթի համար այդ դժվար պահին:

Նախ, 1996 թ.-ին թերթը ոչ թե փակվելու, այլ «վերահասցեագրվելու»՝ «Ազգի» խմբագրակազմի, հիմնադրի եւ հրատարակչի հետ առնչություն չունեցող անձանց կողմից ուղղակիորեն յուրացվելու վտանգի տակ էր: Երկրորդ, այդ «Ազգը» չէր կարող «իրավաբանորեն սխալ» լինել, որովհետեւ հուսալիորեն պաշտպանված էր ՀՀ մամուլի մասին օրենքով եւ իր կանոնադրությամբ, որը փոփոխության ենթակա է բացառապես իր հիմնադրի եւ հրատարակչի «հիմնադիր խորհրդի» որոշմամբ: Մինչդեռ աշխարհի ամենաարդար արդարադատության նախարարությունը, հիմնադիր խորհրդի կամքին հակառակ, փոխել էր թերթի կանոնադրությունը՝ հիմնադիր եւ հրատարակիչ ճանաչելով նորաստեղծ մի հասարակական կազմակերպություն, այսինքն, բացահայտորեն գերազանցել իր իրավասությունները: Բայց եթե պրն Հակոբյանն, այնուամենայնիվ, համոզված էր, որ «այդ **«Ազգը»** սխալ էր», ապա, իմ խորին համոզմամբ, չպետք է խղճին դեմ գնար՝ պաշտպանելով «ապօրինությունը», նույնիսկ հանուն կորպորատիվ շահերի: Այլապես, կորպորատիվ շահի համար բժիշկները կրծքով պետք է պաշտպանեին անփորձ հիվանդի վիրահատությունը ծածկելով մարդուն «այն աշխարհ» ուղարկած իրենց գործընկերոջը, դատավորները՝ կաշառքով ճակատագրեր կործանող, էներգետիկները՝ սպառողներին հավելագրումներով խեղդող իրենց գործընկերներին, եւ այդպես շարունակ:

Երրորդ, անհասկանալի է հիմնական միտքը. «Մենք **«Ազգի»** գաղափարական հակառակորդներն էինք, բայց... «Արմենպրեսը» պաշտպանեց իր գործընկերոջը»: Մի կողմից հաճելի է, որ պրն Հակոբյանը հրապարակորեն հերքում է նախորդ վարչակարգին պաշտպանած լինելու տեղ-տեղ **«Ազգին»** ներկայացվող մեղադրանքը: Մյուս կողմից, եթե «մենքը» Արմենպրեսն է, ապա պետական լրատվական գործակալությունն ինչպե՞ս կարող էր **«Ազգի»** գաղափարական հակառակորդը լինել (գուցե, Արմենպրեսի նախկին տնօրենը նույնացնո՞ւմ է ՀՀՇ-ն եւ պետությունը): Եթե «մենք» ասելով պրն Հակոբյանը ՀՀՇ-ն նկատի ունի, ապա «գաղափարական հակառակորդներ» բառակապակցությունը դարձյալ տեղին չէ ազատականության սկզբունքներին դավանող կուսակցությունների համար (եթե ՀՀՇ-ի դավանածը ազատականության ջրերում խոշորագույն ընծակերը որսալու «գաղափարախոսությունը» չէր ընդամենը):

«Այսօր հակառակն է: ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը դատի է տալիս «Օրագրին»՝ թերթերի մեծ մասն ուրախանում են եւ չարախոսում այդ առթիվ», շարունակում է պրն Հակոբյանը, իսկ «Առավոտի» թղթակիցը (Ա. Ի.) ամբողջացնում է «մեղադրական եզրակացությունը». «Ի դեպ, ամենաշատը նույն **«Ազգը»**: Իրականում ճիշտ հակառակն էր. «Օրագիրը», որի մերձավորագույն եւ կարեւորագույն խնդիրը փետրվարյան իշխանափոխությունից հետո ձեւավորված կառավարությանը, նախագահին եւ նախագահի «հենասյուներից» մեկը համարվող ՆԳ եւ ԱԱ նախարարին վարկաբեկելն է (ինչը փութաջանորեն արվում է արհեստավարժության վերջին խոսքով), հիմա էր դատի տվել Սերժ Սարգսյանին, որի «հանցանաց» պսակը, թերեւս, ղարաբաղցի լինելու հույժ աններելի կենսագրական «թերությունն» է. սա այն դեպքն է, երբ սայլը ձիու փոխարեն սելվորն է ձգում: Նախարարն ընդամենը օգտվել էր հակընդդեմ հայցի իրավունքից, եւ այն, որ մամուլը (ի դեպ, նաեւ հեռուստատեսությունը) չպաշտպանեց «Օրագրին», խոսում է տառակերտությամբ դատը շահելու վերջինիս մարտավարության սնանկության մասին: Անկախ կորպորատիվ շահից:

Ինչ վերաբերում է չարախոսելուն, ապա չարախոսությունն առաձգական «կատեգորիա» է. այդ մասին յուրաքանչյուր ոք իր սեփական պատկերացումներն ունի. ինձ, օրինակ, թվում է, որ 1994 թ.-ին ապօրինաբար, առանց դատ ու դատաստանի կասեցված եւ «Հայքի» նախկին խմբագրի կողմից «մաղձոտ» որակված «Երկիրն» ուղղակի հրեշտակ էր այսօր մաղձոտության եւ չարախոսության գլուխգործոցներ արարող հիշյալ թերթերի «սուրբ երրորդության» կողքին:

Հարցազրույցի մնացած (**«Ազգին»** չառնչվող, բայց նույնքան, մեղմ ասած, վիճահարույց) դրվագները շրջանցելով, նկատենք, որ պրն Հակոբյանը իսկապես մեծ գործ է արել «Արմենպրեսի» վերակազմավորման եւ արդիականացման ասպարեզում: Ափսոսել կարելի է այդ ասպարեզից հեռանալու նրա որոշման համար: Սակայն ափսոսում ենք նաեւ, որ հեռանալիս դուռը շրխկացնելու այս ձեւն է ընտրել: Ի՞նչ կարիք կար:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Էմիլ Գաբրիելյան. «Այսօր ոչ մի պատրաստուկ չի կարող համեմատվել «Արմենիկումի» հետ

Սկիզբը էջ 1

– Պարոն Գաբրիելյան, ինչպիսի՞ն է այն հիվանդների վիճակը, որոնք բուժվել են «Արմենիկում» պատրաստուկով:

– Կարելի է ասել, գրեթե բոլոր հիվանդների արյան մեջ չի նկատվում ՁԻԱՀ-ի վիրուսը: Մեր հիվանդները տարբեր ժամկետներ են անցկացրել կլինիկայում, ուստի բոլորի համար ընդհանրացնող հետեւություններ անելը սխալ կլինի: Մեզ հարկավոր են համանման չափանիշներ: Բայց դիտվում է ընդհանուր օրինաչափություն՝ վիրուսի պարունակության ալիքաձեւ փոփոխություններ եւ ապա իսպառ անհետացում: Մյուս գլխավոր ցուցանիշն այն է, որ պլազմայում, լիմֆոցիտ բջիջներում, մոնոնուկլեարներում, մակրոֆագերում, սերմնահեղուկի մեջ վիրուսի անհետացման հետ մեկտեղ դիտվում է վարակամերժ համակարգի, այսինքն այն բջջի ակտիվության վերականգնում, որը պատասխանատու է օրգանիզմի պաշտպանունակության համար: Քանզի մենք գիտենք, որ ՁԻԱՀ-ը բնութագրվում է հենց այդ բջիջների աշխատանքի կազմալուծմամբ, դրանց թվի կրիտիկական կրճատմամբ: Բայց «Արմենիկումի» կիրառությունից հետո այդ բջիջների (CD 4-T լիմֆոցիտների) քանակությունը վերականգնվում է. դրանք անհրաժեշտ են վարակներից օրգանիզմի պաշտպանության համար:

– Կարո՞ղ եք պատմել արդեն բուժընթացն ավարտած կալինինգրադցի 20-ամյա Նիկոլայ Կոլեսնիկովի առողջական վիճակի մասին, որն սկսել էր ներարկումների ենթարկվել այս տարվա մարտի սկզբներին:

– Այդ ցուցանիշները աստիճանաբար, փուլ առ փուլ բարելավվում էին: Սկզբում նա գանգատվում էր քորից, անքնությունից, ընդհանուր թուլությունից, ախորժակի կորստից եւ մարմնի վրա բարախպալարների առկայությունից: Բառացիորեն առաջին ներարկումներից հետո Կոլեսնիկովի մոտ քորն իսպառ վերացավ, նա սկսեց հանգիստ քնել եւ իրեն զգում է այնպես, ինչպես հիվանդությունից առաջ: Երբ կլինիկա մուտք գործելու պահին նրա արյան 1 միկրոլիտրում CD 4-T լիմֆոցիտների քանակը 470 էր, ապա այսօր այդ ցուցանիշը կազմում է 1150 (առողջ մարդունը 800-ից 1200 է): Կտրուկ բարելավվել է CD 4-T եւ CD-8 լիմֆոցիտների հարաբերակցությունը, ինչը վկայում է վարակամերժ համակարգի աշխատանքի վերականգնման մասին: Նա միաժամանակ կմնա Հայաստանում, ապա կմեկնի տուն:

– Վերջերս տեղական հեռուստատեսությամբ հայտարարվեց, որ նոր պատրաստուկով բուժընթացն ավարտած առաջին 13 հիվանդներից 6-ի օրգանիզմում փոփոխություն չի նկատվում:

– Աշխարհում անհնար է որեւէ պատրաստուկից 100 տոկոսանոց արդյունք ակնկալել: Դա լինում է միայն որոշ պատվաստանյութերի դեպքում: Բայց, ինչպես հայտնի է, աշխարհի խոշորագույն լաբորատորիաներն առայժմ ապարդյուն փորձում են ՁԻԱՀ-ի դեմ պատվաստանյութ ստեղծել: Երբ նման պատվաստանյութ ստեղծվի, արդեն կարելի է ակնկալել 100 տոկոսանոց արդյունք: Այնպես որ, 13 հիվանդներից 6-ի որոշ բջիջներում իրոք դեռ պահպանվել են «վիրուսների բեկորներ»:

– Հայաստանի համար որքանո՞վ է կարեւոր նոր պատրաստուկի միջազգային ճանաչումը:

– Մեկ ամիս առաջ ես նամակ ուղարկեցի Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության եվրոպական գրասենյակ, խնդրելով օգնություն ցուցաբերել Հայաստանի «Արմենիկումի» միջազգային ճանաչման գործում: Մասնավորապես մենք խնդրել էինք մեզ կլինիկական փորձարկումների մասնագետ տրամադրել հիշյալ կազմակերպության հովանու ներքո հետազոտությունների անցկացման հարցի լուծման համար:

Վերջերս Բեռլինում համաշխարհային դեղագործական քաղաքականությունը կարգավորող բոլոր գործակալությունների մասնակցությամբ կայացած միջազգային խորհրդաժողովում ես համանման առաջարկությամբ դիմեցի Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության դեղամիջոցների վարչության ղեկավարին: Այնպես որ, պատրաստուկին վերաբերող ամբողջ տեղեկատվությունը հանձնված է ԱՀԿ-ին: Այժմ մենք սպասում ենք նրանց արձագանքին, քանի որ բոլորն էլ խոստացել են մեզ օգնել: Երբ ԱՀԿ-ի հովանու ներքո արդեն կգնահատվի այդ աշխատանքը, հնարավոր կլինի ակնկալել նաեւ բազմակենտրոն հետազոտություններ: Այսինքն, տարբեր պետություններում միաժամանակ կանցկացվեն այդ պատրաստուկի փորձարկումները, ապա կամփոփվեն եւ կստուգվեն տվյալները: Այդ ժամանակ հնարավոր կլինի վերջնական որոշում կայացնել: Իրավաբանները ներկայումս զբաղվում են պատրաստուկի արտոնագրման խնդրով: Այս գործում շատ կարեւոր է մյուս երկրների կարծիքը:

Արդեն այժմ դեղամիջոցի նկատմամբ հետաքրքրություն են հանդես բերում տարբեր երկրների ներկայացուցիչներ. մի քանի օր առաջ Հայաստան այցելեց Վրաստանի պատվիրակությունը, իսկ ճապոնական ISKRA խոշոր ընկերությունը խնդրում է իրեն տրամադրել «Արմենիկումի» փորձարկումների վերջին տվյալները եւ Ճապոնիայում դրա ներդրման հնարավորություն:

– Իսկ չե՞ք վախենում, որ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունն ամեն ինչ կանի, որպեսզի փոքրիկ Հայաստանին թույլ չտա զբաղվել ՁԻԱՀ-ի խնդրով, նկատի ունենալով, որ այստեղ խոշոր գումարների հարց կա:

– Դա սոցիալապես այնքան վտանգավոր հիվանդություն է, որ ոչ ոք նման քայլի չի դիմի: Բերեմ միայն մեկ օրինակ: Հարավաֆրիկյան Հանրապետության 40 մլն բնակիչներից 3,5 մլն-ը ներկայումս տառապում են ՁԻԱՀ-ով: Իսկ ամեն օր այդ երկրում ՁԻԱՀ-ով հիվանդանում է 1600 մարդ: Աֆրիկան այսօր ահավոր վիճակում է: Արդեն խոսում են ոչ թե համաճարակի, այլ համավարակ հիվանդության մասին: Ամբողջ աշխարհն այսօր ներգրավված է այդ գործում:

– Կարո՞ղ եք նշել ներկայումս նոր պատրաստուկով բուժվող հիվանդների թիվը:

– Ներկայումս «Արմենիկում» ներարկվում է 44 հիվանդի: Նրանց մեջ կան ինչպես տեղաբնակներ, այնպես էլ Ռուսաստանի, Ուկրաինայի քաղաքացիներ եւ արաբական երկրի մի ներկայացուցիչ: Մոտ ժամանակներս կժամանի Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության միջոցով մեզ դիմած մի ամերիկացի:

– Կարելի՞ է այսօր ասել, թե «Արմենիկումի» շուրջ բարձրացված աղմուկն արդարացված էր:

– Այո, կարելի է ասել: Եթե մեր արդյունքը հետագայում հաստատվի, վիթխարի նվաճում կլինի: Ուզում եմ ասել, եթե հաստատվի, որ «Արմենիկումի» 6-12 ներարկումներից հետո հիվանդի մարմնում վիրուսը երկար ժամանակ բացակայում է, ապա դա կարելի է համարել մեծ նվաճում:

– Իսկ «Արմենիկումի» կիրառման ընթացքում լինո՞ւմ են հարակից երեւույթներ:

– Որոշ հարակից երեւույթներ նկատվում են: Օրինակ, ներարկման տեղում առաջանում է անոթների բորբոքում, լինում է գլխացավ: Բայց այդ դեղամիջոցի փորձարկման 5-6 ամիսների ընթացքում բացահայտել ենք միայն այդ հարակից երեւույթները: Մյուս կողմից, եթե կշեռքի նժարին դնենք դրական ու բացասական կողմերը, ապա առաջինները, անկասկած, կգերակշռեն:

– Որքան հայտնի է, մինչեւ ընթացիկ տարվա սեպտեմբերը Հայաստանը դադարեցնում է ՁԻԱՀ-ով հիվանդների ընդունումը, մինչեւ որ կառուցվի նոր կլինիկա եւ համապատասխան օրենսդրական դաշտ ստեղծվի:

– Այո, կարծում եմ, մինչեւ սեպտեմբեր մենք կհասցնենք ավարտել կլինիկայի վերակառուցումը, որը նախատեսված է 50 հիվանդի համար: Ճիշտ է, տեղերն առայժմ քիչ են, բայց եթե ամեն ինչ լավ ընթանա, ապա կկարողանանք ստեղծել հիվանդների ընդունման ավելի մեծ կենտրոն:

– Ի դեպ, հետաքրքիր է իմանալ, թե բուժումը վճարովի՞ է լինելու:

– Որքա՞ն կարելի է շարունակել անվճար բուժումը: Չէ որ հովանավորն է վճարում: Ինչ վերաբերում է տեղաբնակներին, պետությունը պետք է հոգա ֆինանսավորման մասին: Ճիշտ է, այդ հարցը դեռ չի քննարկվում: Քանի դեռ անցկացվում են կլինիկական փորձարկումներ, բուժընթացն անվճար է: Բայց դա շատ թանկ է նստում: Հուսով եմ ապագայում պետությունն ինչ-ինչ միջոցներ կներդնի:

– «Արմենիկումը» կարելի՞ է համարել գիտության վերջին նվաճում:

– Ու այսօր մեր ստացած բոլոր տվյալների համաձայն ոչ մի պատրաստուկ չի կարող համեմատվել «Արմենիկումի» հետ:

digitised by A.R.A.R.@

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԱՐԱԲԿԻՐ 4 ԸՆՏՐԱՏԱՐԱԾՔԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Հայաստանի փակ՝ «ընտրյալների» կամ «անձեռնմխելիների» սկզբունքով ձեւավորված, միահեծան որոշումների իշխանության համակարգը պետք է ազատականացվի, ժողովրդավարացվի, այլապես Հայաստանը կշարունակի նույն ընթացքը: Համակարգն ինքն է ընտրում իր քավության նոխազներին, եւ երբ խաղի կանոնները նույնն են, ապա դերերի փոփոխությունը կարեւոր չէ: Մայիսի 30-ին Հայաստանի քաղաքացիներին առաջարկվում է մեկ ընտրություն՝ հօգուտ գաղափարական Հայաստանի կամ տեղականի, ուր գեղեցիկ անունների եւ ծրագրերի ներքո հին կենսագրություններ են ու հայտնի ներկա, կանխատեսելի ապագա: Քաղաքական համակարգում սերնդափոխություն պետք է կատարվի, եւ Հովհաննես Թումանյանի տողերով. «Ու պոետներ, որ չեն պղծել իրենց շուրթերն անեծքով, պիտի գովեն քո նոր կյանքը նոր խոսքերով»:

Ընտրե՛ք եւ կընտրվեք

«Եվ այսպես վերջինները կլինեն առաջիններ, առաջինները՝ վերջիններ»

Ծնվել է Երեւանում 1965 թ. նոյեմբերի 27-ին՝ աղեղնավորի համաստեղության ներքո: Հայրական ծնողով Արեւմտյան Հայաստանի Արդահան քաղաքից, մայրական ծնողով Կարինից: Գերազանց ավարտել է Ալ. Շիրվանզադեի անվան թիվ 21 միջնակարգ դպրոցը: 1982 թվականին ընդունվել է Երեւանի պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի եւ գրականության բաժինը: Գերազանցությամբ ավարտել է համալսարանը, ապա ընդունվել ասպիրանտուրա, պաշտպանել թեկնածուական թեզ: 1991-ին ստացել է բանասիրական գիտությունների թեկնածուի աստիճան: 1989 թվականից առ այսօր աշխատում է Երեւանի պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի պատմության ամբիոնում՝ որպես դասախոս, դասավանդելով գրաբար, հայոց լեզվի պատմություն, համեմատական քերականություն:

94-ից մուտք է գործել 4-րդ իշխանություն, սկսել է աշխատել «Առավոտ» օրաթերթում որպես քաղաքական, ապա տնտեսական մեկնաբան: Աշխատել է նաեւ Ազգային հեռուստատեսությունում: 1998 թ. մայիսից «Ազգ» թերթի խորհրդարանական մեկնաբանն է: Անկուսակցական է:

Այս թվականի ապրիլին Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության կողմից առաջադրվել է մայիսի 30-ի պրոֆեսիոնալ խորհրդարանի պատգամավորության թեկնածու: Արաբկիր 4 ընտրատարածքում նրա թեկնածությունը պաշտպանում է «Միասնություն» դաշինքը:

Սիրելի արաբկիրցինե՛ր

«Միասնություն» դաշինքն ինձ առաջադրել է հայաստանյան նոր Ազգային ժողովի պատգամավորության թեկնածու: Ես ակնկալում եմ ձեր ձայնն ու վստահությունը: «Միասնություն» դաշինքի գաղափարակիրը լինելով՝ համոզված եմ, որ մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրված յուրաքանչյուր պատգամավոր իր առաջադրած քաղաքական ուժի ընդհանուր ծրագրի հետ պետք է ունենա իր տեղայնացված ծրագիրը: Բարոյականությունը, առաքինությունը պետք է դառնան մեր հասարակության կայացման հիմքը, եւ դա կսկսենք Արաբկիրի տարածքից, որպես Հայաստանի պատմական մեծ հայրենիքի մի հատվածի անունը կրող արժանի ժառանգորդներ: Հայաստանն ունի խոստումնալից ապագա, բայց այն կախված է մեր յուրաքանչյուրի դիրքորոշումից. միասին կառուցենք ու պաշտպանենք այն:

Լինելով կրթության եւ գիտության ոլորտի մասնագետ, ամենից առաջ կարեւորում եմ դպրոցի դերի վերականգնումն ու ուսուցչի աշխատանքի նկատմամբ պետության արժանապատիվ վերաբերմունքի երաշխավորումը: Հանրակրթության եւ ուսուցիչների սոցիալական իրավունքները պետք է օրենսդրորեն պաշտպանվեն:

Պետք է վերականգնվի համալսարանական կրթության վարկը, բուհական դասախոսների, գիտաշխատողների, արվեստի եւ մշակույթի գործիչների համար օրենքներով պետք է ստեղծվեն աշխատանքի խրախուսող պայմաններ:

Նվազագույն սոցիալական զամբյուղի եւ կենսապահովման օրենքները պետք է առաջնահերթ ընդունվեն: Նոր խորհրդարանը պետք է որոշի նվազագույն սպառողական զամբյուղի արժեքը, եւ նվազագույն աշխատավարձն ու կենսաթոշակները պետք է համարժեք լինեն:

Հարկային, մաքսային, վարկային պետական քաղաքականությունը պետք է բարեփոխվի եւ ծառայի հասարակության կենսամակարդակի բարձրացմանը:

Կազմակերպվածությունը եւ օրենքի առջեւ պատասխանատվությունը պետք է դառնան հասարակության բոլոր անդամների մենաշնորհը: Պատգամավորական անձեռնմխելիությունը պետք է վերացվի: Ընդհակառակը պատգամավորը պետք է ամենաձեռնմխելին դառնա ժողովրդի ի մասնավորի ընտրողների համար:

Պետք է մշակվի հետկանչի մեխանիզմ, որը դամոկլյան սրի պես յուրաքանչյուր պատգամավորի կդրդի արդյունավետ աշխատելու եւ ժողովրդի պատգամներն իրականացնելու:

Մայրերը օրենքով պետք է ամենապաշտպանվածը եւ պետության կողմից հովանավորվողը դառնան հասարակության մեջ:

Երիտասարդությունը, նրա առաջատար ուժը՝ ուսանողները պետք է իրական մասնակցություն ունենան հասարակական կյանքին, գիտելիքներ ստանալու իրավունքի հետ մեկտեղ լինեն քաղաքացիական, ժողովրդավարական հասարակության, իրավական պետության գաղափարների կրողները: Երիտասարդ մասնագետների համար օրենսդրորեն պետք է պայմաններ ստեղծվեն աշխատանքային առաջընթացի համար:

Քաղաքամայր Երեւանի բնակության մեր վայրը դարձնենք բարետես՝ ազատելով դպրոցներին եւ բնակելի շենքերին հարող ապօրինի շինություններից:

Ընտրատարածքում կստեղծենք պատգամավորի ընդունարան, ուր ամենաշաբաթյա ընդունելություններին զուգահեռ Արաբկիր 4 ընտրատարածքի բնակիչներին համապատասխան մեկնաբանություններով կբաժանվեն կենսական առաջնահերթ նշանակություն ունեցող օրենքները: Իր իրավունքներն ու պարտականությունները գիտակցող քաղաքացին պետության վարչահրամայական մեքենայի առջեւ ուժեղ եւ հաղթող կլինի:

Պատգամավորի ընդունարանում կստեղծվի առաջարկությունների վերլուծման եւ ընդհանրացման ծառայություն, որը հնարավորություն կտա համախմբել արաբկիրցիների մտային ներուժը եւ նրանց մասնակից դարձնել քաղաքականության կերտմանը:

Մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պատգամավոր դառնալով կստեղծեմ թիվ 4 տարածքի կադրերի բանկը՝ անուն առ անուն, մասնագիտական, կրթական հնարավորությունների հաշվառմամբ: Այս դեպքում ոչ մի տաշած քար գետնին չի մնա, գործն ու որմը կգտնեն միմյանց ու կստեղծենք արդյունավետ պետություն:

Այս ամենի երաշխիքը ազատ, արդար, օրինական ընտրությունների կազմակերպումն ու անցկացումն է, որպես երկրի կայունացման եւ ժողովրդավարական առաջընթացի առհավատչյա:

Միասնությունը մեր անվտանգ, բարեկեցիկ ապագայի գլխավոր երաշխիքն է: Ստեղծենք նոր խաղի դաշտ՝ նոր կանոններով:

Հավասար հնարավորություններ պետության յուրաքանչյուր քաղաքացու համար: Եվ այդ դեպքում բոլորը կդրսեւորեն իրենց կարողությունները:

Ինչպես Աստվածաշունչն է հավաստում. «Եվ այսպես վերջինները կլինեն առաջիններ, եւ առաջինները՝ վերջիններ, քանզի բազում են կանչվածները, բայց սակավ են ընտրյալները»:

Որքան դժվար է հիմա պապիկ լինել...

ժամանակները որքան արագ են անցնում: Դեռ երեկ ցանկել էինք, բայց արդեն ծերացել ենք, չկարացել... Մեր տան փոքրիկն էլ, որ մի քանի օր առաջ մահճակալից ինքնուրույն իջնել-բարձրանալ չգիտեր, հիմա լեզուն չի փակում, հենց աչքը բացում, գլուխ է տանում:

– Պապի, տատին ճի՞շտ է ասում, որ ես հորս վրա շատ փող նստեցի:

Դե արի բացատրի, որ հիմա ամեն ինչ փողով է, թե հարսին ծննդատուն տանել-բերելը շատ օգնություն կանչելը, բժիշկների, բուժքույրերի, սանիտարների բերանը փակելը, էլի շատ-շատերի «խաթրն» առնելը՝ մինչեւ իրեն լույս աշխարհ գալը, մեր տնտեսության բյուջեի վրա որքան ծանր բեռ էր: Էլ չենք խոսում հարեւան-բարեկամների, անվերադարձ տրամադրած «վարկերի» մասին:

– Քանդվեցինք, մի երեխան էլ շռայլություն է, ծննդատնից գալուն պես հայտարարեց հարսս:

Հիմա հնգամյակը բոլորել է, եւ ընտանիքով այդ մինուճարով ենք բավարարվում:

Երկար քննարկելուց հետո ընտանիքի բարձրագույն խորհուրդը եկավ եզրակացության, որ հարկավոր է մեր մինուճարին մանկապարտեզ ուղարկել:

– Կոլեկտիվում ավելի լավ կդաստիարակվի, հայտարարեց նախկին վաստակավոր ուսուցչուհի տատիկը, ես իմ թոշակից նրա վարձը կվճարեմ, թե չէ մի երեխան սովորաբար երես առած է լինում:

Եվ ձեռք մեկնեցինք նրա սակավիկ կենսաթոշակին: Հիմա երեխան ոչ թե ամսեամիս է մեծանում, այլ օրեցօր:

Մեկ ամիս էլ չկա, որ մանկապարտեզ է գնում, տուն գալուն պես հայտարարեց.

– Պապիկ, դու ու տատիկը ե՞րբ եք մեռնելու:

Քանի որ ես էլ չգիտեմ, թե երբ ենք մեռնելու, մանավանդ հիմա, երբ մեռնել թաղելն ու տնտեսությունը նույն բանն են, ասացի.

– Մտքում ենք էլի՞, որդիս... ոչ ոք չգիտի իր արեւը երբ է մթնելու:

– Բա մեր մանկապարտեզում խոսում էին, որ մեծերը որքան շատ մեռնեն, այնքան պետությանը օգուտ է, թոշակ ստացողները քիչ կլինեն:

Էլ ես չեմ մանրացնում: Հիմա մանկապարտեզից ամեն զարմանք մի դյուժին նորություններ է բերում. «Հայլուրից» էլ շատ բարդ լուրերը նա է տուն հասցնում: Միայն թե նրա հաղորդած տեղեկություններն իսկույն իրականություն են դառնում:

– Գիտե՞ս, պապիկ, լույսի վարձը էլի է թանկանում: Հեռախոսինն էլ հետո: Շատ-շատ: Ընկեր Մարգոն ասում է՝ մեզ էշ են դրել, ինչ ուզում անում են:

Ես նրա առաջադիմության վրա անչափ զարմանում եմ: Կյանքում մի անգամ է էշ տեսել, այն էլ գազանանոցում: Մի օր էլ եկավ ու հայտարարեց.

– Ընկեր Մարգոն Համիկի (վերջինս իրենց դասարանի երեխաներից է) մոր հետ էսօր երկար-բարակ խոսում էր: Ասում են՝ հենց հեռախոսների եւ լույսի վարձի մասին խոսք է բացվում, շատ «պատգարակներ» լսարանից իսկույն հեռանում են կամ էլ էշի նման ականջները կախ սուս ու փուս լռում, թե ով ինչ է խոսում:

Ես իսկույն հասկանում եմ, որ լսարանը Ազգային ժողովի դահլիճն է, պատգարակները՝ պատգամավորները:

– Ասում են՝ սուս-սուս խոսում են, հենց որ ընտրվում են, ամեն ինչ մոռանում են...

Մի քիչ շունչ առնելուց եւ ծամոնը բերանից հանելուց հետո, որ ավելի լիարժեք խոսքի, շարունակում է.

– Ասում են՝ էլի «պատգարակ» եք ընտրելու: Մեծերդ ո՞ւմ եք ձայն տալու, որ սխալ չլինի:

Դե արի եւ փոքրիկին հասկացրու, թե ում ես ձայն տալու, երբ ինքդ էլ չգիտես, դե արի երեխայի ուղեղը մտցրու, որ սուտ խոսելը լավ բան չէ, երբ իրեն սուտ ասելու համար վախեցնում ենք, թե լեզուն կկտրենք: Իսկ այնտեղ լեզու կտրող չկա, դրա համար էլ ով ինչ ուզի, այնպես էլ խոսում է: Ոնց խաբեմ, երեխային բացատրեմ, որ հեռախոսի եւ էլեկտրականության գները բարձրացնելով ուզում ենք «քաղաքակիրթ ժողովուրդ դառնալ»: Էլ չեմ ասում, որ մեր քաղաքում, մեր Հայաստան աշխարհում շատ բան կար, որ հիմա չկա: Շատ-շատ բաներ ոչնչացվեցին, թալանի տրվեցին, կործանվեցին: Ոնց բացատրեմ, որ ռուսական մի թերթում գրված էր, թե ինչպես նախկին Խորհրդային Միության մեջ մտնող պետություններից հափշտակվել, թալանվել եւ ոչնչացվել է 8 տրիլիոն դոլարի ազգային հարստություն (դա ութ տարվա ընթացքում), փոքրիկին ծանրաբեռնել ու պահանջել հասկանալու, թե դրանից Հայաստանի բաժինը որքան կկազմի: Իսկ մեր միանուճարն էլ ամեն րոպե հարց է տալիս:

Մանկապարտեզ ենք տվել, կրակն ենք ընկել:

– Ժողովուրդն էլ էշի ականջին քնած է...

Համաձայնում եմ, ինչ լսել է, կրկնում է:

Դե արի պուճուրին բացատրի, հասկացրու, թե ում ես ձայն տալու, որ սուտ չխոսի կամ էլ էշի ականջին քնած չլինի, ինչ էլ բարձեն, համբերատար չտանի: Լավ է, որ մեր հեռուստատեսության աշխատողները մեկ-մեկ ցույց են տալիս, թե այս կամ այն պատգամավորը նախորդ օրվա կերուխումից հոգնած նիստերի ժամանակ ոնց է հանգիստ ննջում, քնում, կամ էլ մեկ ուրիշը պարապությունից պարզապես քիթ ու ականջն է քորում:

Ես կարծում էի մեր թոռնիկը տանն է միայն ակտիվ (անունը Միհրան դրեցինք, որ Միհրան ծերունի դառնա): Մի օր էլ ընկեր Մարգոն հենց մանկապարտեզի մուտքի առաջ դիմավորում է ու բողոքում.

– Հենց մեծերը երկու բառ են խոսում, խելոքս ցցվում է կողքից ու ականջները սրում...

Ես իսկույն հասկացա, թե ինչու մեր թոռնուկը մտավոր զարգացմամբ այդքան շատ առաջ է անցնում:

– Պապի, ինչո՞ւ չեք ինձ ընտրում, որ մենք էլ մի քիչ հարստանանք: Ավտո էլ կառնեմ...

Վերջերս էլ ներտնտեսական եւ սոցիալական ոլորտներից ոտք է դրել միջազգայնագիտության ասպարեզ: Ճիշտ է, ղարաբաղյան բարդ խնդրի լուծման ուղղությամբ առաջարկություն դեռ չի արել, բայց աշխարհի բաներն արդեն վեր է լուծում:

– Պապի, հարցնում է, ինչո՞ւ Ամերիկան ռումբեր է գցում ուրիշ պետության տների ու շենքերի վրա:

Բացատրում եմ, որ այդ պետության ղեկավարները ուրիշ ժողովրդին, այսինքն Կոսովոյի ալբանացիներին երկրից քշում են, եւ վերջիններս փախստական են դարձել:

Սակայն...

– Ընկեր Մարգոն ասում է, որ մեր ղեկավարների մեղքով Հայաստանից միլիոնից շատ մարդ է հեռացել: Մեր խմբից էլ շատերն իրենց ծնողների հետ թողել գնացել են, բա ինչո՞ւ Ամերիկան մեր կառավարության շենքի վրա ռումբ չի գցում:

... Թոշակն էլ չբերին, որ ապակուց էլ ամուր մի քանի ծամոն առնեմ, բերանը զբաղեցնի, էլ լեզուն չբլբլա:

Հակառակի նման ընտրարշավի այս եռուն շրջանում մուրացկանների թիվն անհամեմատ շատացել է: Կուսակցություններն ու մեր ապագա ազգային-ժողովրդականներն այնքան լավ-լավ բաների մասին են խոսում, այնպիսի ունեւոր կյանք խոստանում, որ սովածների ախորժակը ավելի է գրգռվում: Յուրաքանչյուր տասը րոպեն մեկ զանգի կոճակը սեղմում են: Առաջինը մեր միանուճարն է դռան հետեւում կանգնում:

– Չունենք, մենք էլ նույն վիճակում ենք, հիմնականում լսում են այս պատասխանը:

– Ինչո՞ւ եք սուտ ասում, խելոքս մեջ է ընկնում մեր յարաճճին՝ առաջացնելով «պատվավոր այցելուի» զարմանքը:

– Տատիկի թոշակի կեսն է միայն ինձ վրա ծախսվում...

Պարզվում է, որ մեր տատիկը պիտի հացադուլ հայտարարի, որ ուրիշն իրեն լավ զգա...

Ժողովուրդը կասեր՝ դե արի էլ ցեխից հանի: Չէ, մեր փոքրիկը որ մեծանա էլ, այդ բնավորությամբ պատգամավոր չի դառնա: Շատ է շիտակ...

Հիմա չգիտեմ, թե ընտրություններից հետո նորանոր ինչպիսի հարցեր է առաջադրելու, ես ի՞նչ եմ պատասխանելու:

ՎԱՀԱՆ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Գիտնականը եւ ժամանակը

Լրանում է մեր ժամանակի ալքի ընկնող պատմաբաններից մեկի՝ պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԵՊՀ-ի միջազգային հարաբերությունների եւ դիվանագիտության ամբիոնի վարիչ, միջազգային հարաբերությունների նորաբաց ֆակուլտետի դեկան Էդ. Զոհրաբյանի ծննդյան 60-ամյակը: Ստորեւ հարցազրույց գիտնականի հետ:

— Պրն Զոհրաբյան, Ձեր գիտական հետաքրքրությունների շրջանակը խիստ կոնկրետ է: Ձեր հիմնական աշխատությունները վերաբերում են Հայաստանի 1918–22 թթ. միջազգային դրության եւ արտաքին քաղաքականության հիմնահարցերին: Ինչն է պատճառը, որ սեւեռուն կերպով հետազոտում եք մեր երկարամյա պատմության այդ խառնակ շրջանը:

— Այս կամ այն ժամանակաշրջանի կարեւորությունը պետք է չափել ոչ թե տարիների կամ տասնամյակների թվով, այլ իրադարձությունների կարեւորությամբ, ժողովրդի ճակատագրում նրանց խաղացած դերով: 1918–22 թթ. մեր ժողովրդի պատմության ամենաբարդ ու ամենախճճված ժամանակաշրջանն է: Դա հերոսական մաքառումների, անկախ պետականության ծննդյան ու նաեւ կորստի, հայկական հարցի լուծման գործում հույսի փլուզումների ու դառը հիասթափության ժամանակաշրջան է: Մի մոռացեք, որ պատմությունն ուսումնասիրում են նախ եւ առաջ դասեր առնելու համար: Իսկ Ձեր նշած տարիները մի շարք կողմերով հար եւ նման են մեր ապրած ժամանակներին:

Մի հանգամանք եւս. ես կարծում եմ, որ մնայուն արժեք ստեղծելու համար, հատկապես պատմագրության ասպարեզում, պետք է ոչ թե սահել դարերի վրայով, ինչպես հաճախ է արվում ուսումնասիրության համար ընդարձակ դարաշրջաններ ընտրելով, այլ խորանալ հիմնահարցի մեջ, վեր հանել եւ անաչառ վերլուծել այն: Պատմությունն առանց վերլուծության նման է չորացած ծառի:

— Բոլոր անցումային շրջաններում չափազանց տուժում է պատմագրությունը. խոսքը վերաբերում է հատկապես պատեհապաշտներին եւ պատվեր կատարողներին: Այդ տեսանկյունից ինչպե՞ս կբնութագրեք մեր պատմագրության արդի վիճակը:

— Պատմագրությունը պետք է ճշմարտացի լինի: Այդ դեպքում ոչ մի անցումային շրջանից նա չի տուժի: Անարժեք է դառնում պատմագիտական այն գրականությունը, որը ստեղծվել է այս կամ այն քաղաքական ուժի կամ իշխանությունների թելադրանքով:

Մեր օրերում պատմագրության զարգացման ավելի նպաստավոր պայմաններ կան, կապանքներ եւ կաղապարներ այժմ չկան: Բայց հիմա էլ մեկ այլ միտում է նկատվում. մի ծայրահեղությունից մեկ այլ ծայրահեղության մեջ ընկնելով՝ հաճախ անհարկի գունազարդվում են անցյալի որոշ իրադարձություններ կամ առանձին գործիչներ: Նման զարգացումները պակաս վտանգավոր չեն մեր պատմագրության համար:

— Կարո՞ղ եք համառոտ բնութագրել հայ դիվանագիտական հաջողություններն ու ձախողումները վերջին տասը տարում:

— Եթե հիշեք, թե ինչպիսի տարածաշրջանում ենք մենք գտնվում եւ ինչ հարեւաններով ենք շրջապատված, ավելացնենք արցախյան չլուծված պրոբլեմը, ապա կհասկանաք, թե ինչպիսի ճկունություն է պահանջվում մեր պետական այրերից ու դիվանագետներից մեր պետության նավն անվթար վարելու համար: Մեր անկախության առաջին շրջանում արտաքին քաղաքականության մեջ որոշ շփոթ էր տիրում, հետո հստակեցվեց: Ռուսաստանի հետ ռազմաքաղաքական դաշինքի ստեղծումը ես հաջողություն եմ համարում: Հաջողություն էր

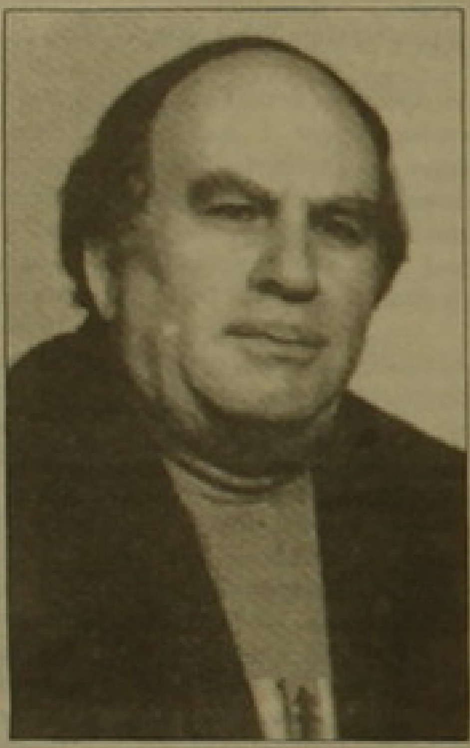

նաեւ այն, որ փաստորեն գտնվելով պատերազմի մեջ, այնուամենայնիվ, կարողացանք համոզել, թե չեզոք ենք, եւ արդյունքում մեր նկատմամբ սանկցիաներ չկիրառվեցին: Լիսաբոնն անհաջողություն էր, «ընդհանուր տան» գաղափարը հաջողություն կարելի է համարել:

— Դուք ոչ միայն գլխավորում եք միջազգային հարաբերությունների եւ դիվանագիտության ամբիոնը, այլեւ նորաբաց միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետը: Ձեր շրջանավարտները կարո՞ղ են հավակնել դառնալու իսկական միջազգայնագետներ կամ դիվանագետներ:

— Միջազգայնագետ դառնում են կրթությամբ, դիվանագետ՝ աշխատանքով: Մենք մեր ուսանողներին ուսուցանում ենք միջազգային հարաբերություններ, միջազգային իրավունք, դիվանագիտություն, երկու օտար լեզուներ (եվրոպական եւ արեւելյան): Շրջանավարտներին տալիս ենք միջազգայնագետի որակավորում: Հասկանալի է, որ նրանք, ովքեր չեն կարողանում աշխատանքի անցնել արտաքին գործերի նախարարությունում, դիվանագետ չեն դառնում:

— Դուք երեք տասնամյակ դասախոսում եք մայր բուհում, պրոֆեսոր եք, ամբիոնի վարիչ, վերջերս նաեւ դեկան. ինչպե՞ս կբնութագրեք մայր բուհի այսօրվա վիճակը եւ հատկապես ուսանողության մակարդակը:

— Գաղտնիք չէ, որ բարձրագույն կրթությունը մեր օրերում ծանր դրության մեջ է հայտնվել: Պետության կողմից ֆինանսավորումը չնչին է, տարեցտարի անվճար ուսուցման տեղերը կրճատվում են, վճարովին՝ ավելացվում: Երեւանի պետական համալսարանն էլ զերծ չմնաց այդ ամենից: Հիմա վիճակն աստիճանաբար շտկվում է, ռեկտոր Ռ. Մարտիրոսյանը եռանդուն եւ գործին նվիրված մարդ է: Նրա ջանքերի շնորհիվ բավականին գործ է արվել թե կրթության գործը բարելավելու եւ ուսումնական բազան ընդարձակելու եւ թե նորոգման աշխատանքների ուղղությամբ: Վերջերս էլ ձեռնարկել է համալսարանի հին մասնաշենքի նորոգումը:

Ես դասախոսում եմ միայն մեր ֆակուլտետում, ուստի ուսանողության մակարդակի մասին կարող եմ ասել միայն նրանց օրինակով: Ունենք շատ փայլուն ուսանողներ, որոնք լավ են յուրացնում դասավանդվող առարկաները, տիրապետում են օտար լեզուների, բայց դրանց կողքին կան նաեւ միջակություններ ու թույլեր: Կրթական նոր համակարգը (բակալավրիատ, մագիստրատուրա), որն, ի դեպ, մտցվել է 4 տարի առաջ Ռ. Մարտիրոսյանի նախաձեռնությամբ, խորը մասնագիտացման հնարավորություն է ապահովում: Կրթական գործի բարելավմանն է ուղղված նաեւ մասնագիտական առարկաներից միջանկյալ գրավոր քննություններ մտցնելը: Ամեն մի նոր գործ, ինչպես գիտեք, միշտ էլ դժվարությամբ է արմատավորվում, առավել եւս կրթության բնագավառում: Բայց ես վստահ եմ, որ այստեղ եւս առաջիկայում լուրջ տեղաշարժերի ականատես կլինենք:

— 60 տարին այն տարիքն է, երբ մարդ հանրագումարի է բերում իր արածն ու չարածը, ցանկանում է ամբողջացնել, իրագործել անցյալի ծրագրերը:

— «Արածն ու չարածը» հանրագումարի պետք է բերել ոչ 60, այլ 70 տարեկանում: Ես դեռ անելիքներ շատ ունեմ: Ներկայումս հրատարակության եմ պատրաստում «Նախիջեւանը պանթուրքիզմի պլաններում (1918–21 թթ.)» մենագրությունը եւ աշխատում եմ մեկ ուրիշի վրա՝ «Հայաստանի Հանրապետության արտաքին տնտեսական կապերը 1918–20 թթ.»: Ունեմ այլ ծրագրեր եւս, բայց նախ սրանք պետք է ավարտել:

Զրույցը վարեց Ա. ԽՈՅԵՑՅԱՆ

Նոր ցուցադրություն «Պասմաճյան» պատկերասրահում

Փարիզի «Պասմաճյան» պատկերասրահում բացվել է ֆրանսահայ նկարիչ եւ քանդակագործ Ժակ Ասլանյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը, որը կտեւի մինչեւ մայիսի 29-ը: Ցուցահանդեսի բացման առթիվ Փարիզի «Աշխարհ» թերթի թղթակցին տված հարցազրույցում Ժակ Ասլանյանը խոստովանեց, որ ինքը նկարչությամբ եւ քանդակագործությամբ սկսել է զբաղվել բավական ուշ՝ 30 տարեկանում: Ինքը ծանոթ էր Վան Գոգի գործերին, եղել էր Ժանսեմի արվեստանոցում եւ մի օր սկսեց նկարել: Քանդակագործությամբ զբաղվելուց առաջ ծանոթացել է խեցեգործների աշխատանքին: Սիրում է քանդակներ ստեղծել կավից:

Ասլանյանի նկարչությունը եղել եւ մնում է՝ ռեալիստական: Նա պատկերում է գլխավորապես տեսարաններ Ալֆորվիլի հայերի կյանքից: Բայց երբ նախկինում նա վրձնում էր սակավ գունագեղ եւ նույնիսկ միագույն նկարներ, ապա այժմ դրանք, իր իսկ խոստովանությամբ, ավելի խոր մտքեր են արտահայտում: Նրա կերպարների հայացքները կարոտաբաղձ են եւ ներանձնացած: Նկարիչը մեծ կարեւորություն է տալիս կերպարների ծնկներին ու ոտքերին: «Մերկ ոտքերը մաքրության խորհրդանիշ են», ասում է նա՝ ակնարկելով Քրիստոսի աշակերտների ոտնալվան: Մարդկանց դեմքերի ճերմակ գույնը, նկարչի կարծիքով, փխրունության արտահայտություն է: «Կարելի է մտնել ճերմակի մեջ եւ գնալ դեպի բացարձակը», ասում է Ասլանյանը:

Ժակ Ասլանյանը սկզբում քանդակել է իր շրջապատի մարդկանց՝ կոշկակարների, դերձակուհիների, զառ խաղացողների կավե արձանիկներ: Նրա նոր քանդակները դարձյալ կավից են, բայց ասես հանված լինեն ժամանակի խորքերից: Այդպիսին է, օրինակ, Սասունցի Դավթի քանդակը:

1990 թվականից ի վեր Ժակ Ասլանյանի գործերը յոթերորդ անգամ են ցուցադրվում «Պասմաճյան» պատկերասրահում: Դրանք ցուցադրվել են

նաեւ Ժնեւում, մեծ մասնավոր հավաքածուների մեջ:

Գ. Ռ.

ԱՇՏԱՐԱԿ

Հանձնվեց «Վ. Պետրոսյան» կրթաթոշակ

Արդեն երկրորդ տարին է, ինչ Աշտարակի կանանց խորհուրդը եւ Արագածոտնի մարզի մշակույթի ֆոնդը, նպատակ ունենալով դպրոցներում բարելավել հայոց լեզվի եւ գրականության դասավանդումն ու պահպանել հայրենակից գրողի, նշանավոր լրագրողի եւ հասարակական գործչի հիշատակը, կազմակերպում է Վարդգես Պետրոսյանին նվիրված մրցույթ: Այս տարի մրցույթին մասնակցել են բարձր դասարանների 3 տասնյակ աշակերտներ եւ հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցիչներ Արագածոտնի մարզի Աշտարակ, Թալին, Ապարան քաղաքների, Օշական, Ոսկեվազ, Ակունք, Զարինջա գյուղերի դպրոցներից: Վ. Պետրոսյանի գրական գործերի արժեքավոր վերլուծություններ են գրել մանկավարժներ Մարինե Սիմոնյանը (Ոսկեվազի դպրոց), Հեղինե Ներսիսյանը (Թալինի թիվ 1 դպրոց), Ս. Բաղդասարյանը (Ակունքի դպրոցի տնօրեն), Ա. Բաղյանը (Ապարանի թիվ 2 դպրոց), Լ. Քոչարյանը (Ապարանի թիվ 2 դպրոց):

Վերջերս ամփոփվեցին աշակերտների մասնակցության արդյունքները: Ստեղծված հանձնաժողովի որոշմամբ «Վ. Պետրոսյան» կրթաթոշակ շնորհվեց Աշտարակ քաղաքի Ն. Աշտարակեցու անվան դպրոցի 9-րդ դասարանի գերազանցիկ աշակերտուհի Արեւիկ Սիմոնյանին: Այդ առիթով դպրոցում տեղի ունեցավ ցերեկույթ: Բացվել էր Վ. Պետրոսյանի գրքերի ցուցահանդես: Ընթերցվեցին նույն դպրոցից մրցույթին մասնակցած աշակերտների շարադրությունները: Վ. Պետրոսյանը որպես գրող, լրագրող եւ հասարակական գործիչ իրենց ելույթներում ներկայացրեցին դպրոցի տնօրեն Ս. Բարսեղյանը, մանկավարժ Մ. Թումանյանը:

Աշակերտներն ասմունքեցին «Հայկական էսքիզներ», «Վերջին ուսուցիչ», «Մենավոր ընկուզենի» ստեղծագործություններից հատվածներ:

Աշտարակի կանանց խորհրդի նախագահ Գ. Դանիելյանը Արեւիկ Սիմոնյանին հանձնեց կրթաթոշակը՝ ամսական 3 հազարական դրամ, իսկ մասնակիցներին՝ հուշանվերներ:

Այս միջոցառման կազմակերպումը հովանավորել էր **«Ազգ»** օրաթերթի խմբագրությունը:

Գ. Գ.

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ

Անհատական նախաձեռնությունն արժանի է հոգատարության

Արդեն մեկ տարի է, ինչ լոգոպեդ Մարիաննա Կարապետյանը ինքնուրույն հետազոտություններ է կատարում Արմավիրի մարզի Ակնաշեն, Գայ, Լուսագյուղ եւ Արաքս գյուղերի երեխաների շրջանում: Ուսումնասիրած 1500 երեխաներից 86-ն ունեն լեզվական լուրջ խանգարումներ, իսկ շուրջ 300-ը թեթեւ շեղումներ նորմայից: Մարիաննա Կարապետյանը հավաստում է, որ հիշյալ թվերը 1,5 անգամ բարձր են համաշխարհային միջին մակարդակից: Ակնհայտ է, որ խոսքային արատների հիմնական պատճառներ են ծանր սոցիալական վիճակով պայմանավորված երեխաների հոգեկան ցնցումները:

Տեղեկանալով իր համագյուղացու նախաձեռնությանը, Ակնաշենի գյուղապետ Կարապետ Ավագյանը այս արատներով տառապող երեխաների բուժման լոգոպեդական կենտրոն ստեղծելու համար շենություն տրամադրեց: Մարիաննա Կարապետյանին օգնության ձեռք մեկնեց նաեւ «Առողջություն մանկության» ֆրանսիական կազմակերպությունը, որը վաղուց բարեգործությամբ է զբաղվում Հայաստանում: Այդ ընկերությունն արդեն վերանորոգման աշխատանքներ է սկսել կենտրոնում, որոնք կավարտվեն մինչեւ հունիսի 1-ը՝ մանկության պաշտպանության միջազգային օրը: «Առողջություն մանկության» կազմակերպությունը խոստացել է նաեւ տրամադրել համապատասխան սարքավորումներ:

Մարիաննա Կարապետյանը պարապում է իր սաների հետ առայժմ բոլորովին անհատույց: Ճիշտ է, իմանալով կենտրոնի գոյության մասին, Արմավիրի մարզպետ Ալբերտ Հերոյանը եւ կրթության ու գիտության մարզային բաժնի վարիչ Ռաֆիկ Սահակյանը խոստացան աջակցել տկն Կարապետյանին վարձատրության հարցում:

Բանավոր եւ գրավոր խոսքի արատ ունեցող երեխաների վերականգնման կենտրոնի օրինակը ցույց է տալիս, որ երբ անհատական նախաձեռնությունը արժանանում է տեղական, պետական մարմինների ու միջազգային կազմակերպությունների հոգատարությանը, ապա ծրագրերը սոսկ ծրագրեր չեն մնում, այլ դառնում են հասարակության համար օգտավետ իրականություն:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Հայ դասականները՝ Ինտերնետում

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի կորպորացիան (ՀԱՀԿ) Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիա համալսարանին կից գործող շահույթ չհետապնդող մի կազմակերպություն է, որը նեցուկ է կանգնում ՀԱՀ-ի կրթական գործունեությանը: Ըստ «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի հաղորդագրության, վերջերս ամերիկահայ բարերարուհի Ալիս Օհաննեսյանից ստացած առատաձեռն նվիրատվության շնորհիվ կորպորացիան ի վիճակի է եղել Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում իրականացնել հայ դասականների թվային գրադարան ստեղծելու ծրագիրը: ՀԱՀ-ի նախագահ դոկտ. Հարություն Արմենյանի ղեկավարությամբ կազմավորվել է միջազգային մի հանձնախումբ, որը վարելու է այդ ծրագիրը: Մատենադարանի եւ Ազգային գրադարանի գիտնականների աջակցությամբ կազմվել է նաեւ աշխատանքային մի խումբ առօրյա գիտական եւ տեխնիկական աշխատանքների ընթացքն ապահովելու նպատակով: Մինչեւ 400 հատոր վերջնական նպատակի հասնելը, առայժմ հայկական դասական տեքստերի կարճ մի ցուցակ է պատրաստվել թվային միավորների վերածվելու համար: Դրանք Ինտերնետի համակարգչային աշխարհն են մուտք գործելու եւ այնտեղից մատչելի դառնալու ինչպես հայ, այնպես էլ օտար մասնագետներին եւ պարզապես հայոց լեզվով ու գրականությամբ զբաղվողներին:

Նյու Յորքի հայ ուսանողների ասոցիացիան 50 տարեկան է

Նյու Յորքի հայ ուսանողների ասոցիացիան իր գոյության 50-ամյակն է նշելու մայիսի 22-ին «Փալ Բիլդինգ» շենքի հանդիսությունների դահլիճում կայանալիք ընթրիք-պարահանդեսով, որի ընթացքում ելույթ է ունենալու Ջոն Ռուբյանի նվագախումբը: Պարահանդեսից առաջ արվեստի գործերի վաճառք է տեղի ունենալու, հաղորդում է «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթը:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԹԵԹԵՒ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Գառնիկ Ղուկասյանի հուշամրցաշարը

Արտաշատի քաղաքային մարզադաշտում անցկացվեց ճանաչված թեթեւատլետ, հանրապետության բազմակի չեմպիոն եւ ռեկորդակիր, զոհված ազատամարտիկ Գառնիկ Ղուկասյանի հիշատակին նվիրված ավանդական մրցաշարը։

Մրցումներին մասնակցեցին 16 թիմերի ավելի քան 300 մարզիկներ։ Ուրախալի է, որ կրկին հանդես եկան մեծ թվով մասնակիցներ Վրաստանից (երկրի հավաքականը, Ախալցխայի, Ախալքալաքի, Բորժոմի ներկայացուցիչները)։

Խաղարկվող գլխավոր մրցանակներից մեկը բաժին հասավ մեր հյուրին՝ Ախալցխայի ներկայացուցիչ Ջիգմունդ Ջիլբերտեյնին, որը հաղթեց 5000 մետր վազքատարածությունում։ Նշենք, որ սա վրաստանցի վազորդի երրորդ հաղթանակն է հուշամրցաշարում։ Ջիլբերտեյնը ցույց տվեց 15 րոպե 8,6 վայրկյան ժամանակ՝ իրենից ետ թողնելով նմանօրինակ մրցումների նույնպես եռակի հաղթող, հրազդանցի Հայկ Խոջումյանին (15.10)։

Մյուս գլխավոր մրցանակը՝ կանանց 1500 մ վազքում, շահեց վանաձորցի Աննա Նասիբյանը։ Նրա ցույց տված 4 րոպե 43 վայրկյան արդյունքը հուշամրցաշարի նոր ռեկորդ է։ Նշենք, որ տարբեր մրցաձեւերում տասն անգամ գերազանցվեցին հուշամրցաշարի բարձրագույն արդյունքները։

Կրկին ուրախացրին հեռացատկորդները։ Բարձր արդյունքով՝ 7 մ 90 սմ, հուշամրցաշարի հաղթող դարձավ գյումրեցի Արմեն Մարտիրոսյանը։ Մրցանակային տեղեր գրավեցին Շիրակ Պողոսյանը (Երեւան) 7 մ 77 սմ, Մեռուժան Սարգսյանը (Կապան) 7 մ 60 սմ։

Նշենք նաեւ որոշ մրցաձեւերի հաղթողներին. վազք 100 մ Գայանե Ենավոնյան (Վանաձոր), Վահան Զաքախյան (Երեւան), 400 մ Հեղինե Մանուկյան (Վանաձոր), Վահե Խաչատրյան (Գյումրի), 800 մ Հասմիկ Քոսակյան (Երեւան), Վահագն Հովհաննիսյան (Էջմիածին), 1500 մ Արմեն Հովհաննիսյան (Վանաձոր), 110 մ արգելավազք Սերգեյ Տուսյատկո (Թբիլիսի), եռացատկ Տատյանա Հովհաննիսյան (Երեւան)։ 4X100 մ փոխանցումավազքում հաղթեցին Վանաձորի կանանց եւ Երեւանի տղամարդկանց, 4X400 վազքում Երեւանի կանանց եւ Գյումրիի տղամարդկանց թիմերը։ Նետումներում իրենց հավասարը չունեցան Արտաշատի ներկայացուցիչները։ Հուշամրցաշարի հաղթողներ դարձան Անդրանիկ Խաչատրյանը (նիզակ), Արսեն Սիմոնյանը (սկավառակ), Ռոլանդ Սուքիասյանը (գունդ)։

Ազատամարտիկի հուշամրցաշարը լարված, հետաքրքիր անցավ։ Առաջին անգամ հաղթողները պարգեւատրվեցին Գառնիկ Ղուկասյանի պատկերով մեդալներով, բոլոր մրցանակակիրներին հանձնվեցին պարգեւավճարներ։ Մեծ հետաքրքրություն առաջացրեցին նաեւ վետերան վազորդների ցուցադրական ելույթները։

Հուշամրցաշարի մասնակիցների ցույց տված բարձր արդյունքները մեծ տպավորություն գործեցին թեթեւ ատլետիկայի միջազգային ֆեդերացիայի կանանց կոմիտեի նախագահ Իլզա Բերտինոլիի վրա։ Նա նշեց, որ չէր սպասում, թե հեռավոր Հայաստանում կտեսնի այդպիսի մրցաշար, այդպիսի մակարդակ։ Ավելացնենք, որ հանրապետությունում գտնվելու օրերին տիկին Բերտինոլին ծանոթացավ մարզաձեւի վիճակին, մարզադպրոցների աշխատանքին։ Նրան ընդունեց մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իշխան Զաքարյանը։

Մրցումներից հետո սպորտսվարչության պետական մարզիչ Արթուր Քառամյանը նշեց, որ մեր թեթեւատլետները աստիճանաբար ավելի բարձր մակարդակի են հասնում, ինչը հաստատվեց հուշամրցաշարում ցույց տված բարձր արդյունքներով։ Նա հատկապես նշեց Երեւանի, Վանաձորի, Գյումրիի մարզիկներին։ Պրն Քառամյանի կարծիքով, Արտաշատում անցկացված մրցաշարը հետագա հաջողությունների հույսեր է ներշնչում։ Առջեւում պատասխանատու մրցումներ են, որոնցից պետմարզիչը առանձնացրեց հունիսի 10-14-ը Իտալիայում կայանալիք Եվրոպայի գավաթի խաղարկությունը։ Նախատեսվում է, որ այդ մրցումներին Հայաստանի հավաքականը 26 թեթեւատլետներ կներկայացնի։

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Ավանդական մրցումներ՝ նվիրված զորավարի հիշատակին

Մարշալ Բաղրամյանի շունչն ու ոգին էր թեւածում ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության ըմբշամարտի օլիմպիական հերթափոխի մասնագիտացված մարզադպրոցի կամարների ներքո։ Հավատարիմ ավանդույթին, մարզադպրոցի ղեկավարությունը (տնօրեն՝ սպորտի վաստակավոր վարպետ, աշխարհի չեմպիոն եւ գավաթակիր Նորայր Մուսեյան) ամեն ջանք ներդրել էր, որպեսզի մեծ հանդիսությամբ ընթանան 15-րդ անգամ կազմակերպված ազատ եւ հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի մրցումները։

Միջոցառմանը մասնակցեցին հանրապետության բոլոր մարզերի 1983-1987 թթ. ծնված շուրջ 450 ըմբիշներ։ Ինչպես միշտ, հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին նշանավոր հյուրեր։

Առանձնակի աչքի էր ընկնում Բրեստի ամրոցի առասպելական պաշտպան, Մարշալ Բաղրամյանի ընկեր եւ բարեկամ, ռազմի եւ աշխատանքի հերոս Սամվել Մաթեւոսյանը, որի կուրծքը զարդարված էր բազմաթիվ շքանշաններով ու մեդալներով։ Նա սրտանց խոսքեր ասաց Մարշալ Բաղրամյանի, Մեծ հայրենականի հայազգի քաջարիների, ինչպես նաեւ արցախյան պայքարի զինվորների հասցեին եւ երիտասարդ մարզիկներին կոչ արեց լինելու սուրբ հետնորդներն անցյալի եւ ներկայի հերոսների, պատրաստ լինելու սուրբ հայրենիքի պաշտպանության գործին։

Տասնօրյա մրցումների ընթացքում մրցանակային տեղեր գրաված առավել շնորհալիները պարգեւատրվեցին չեմպիոնի մեդալներով, դիպլոմներով, ինչպես նաեւ Զորավար Անդրանիկին ձոնված հրաշալի գիրք-ալբոմով, որը մրցումներին նվիրաբերել էր գրքի հեղինակ, բանաստեղծ Սողոմոն Մկրտչյանը։ Ներկա լինելով մրցաշարին՝ նա ողջույնի խոսք ասաց պատանի մարզիկներին, նշելով նաեւ, որ Զորավար Անդրանիկի կերպարն իրեն ոգեւորել է դեռեւս մանկական տարիներից եւ իր 80-ից 40 տարիների ընթացքում հետեւողաբար ձոնել է հերոսին ընծայաբերվող դյուցազնավեպը։

Ազատ ըմբշամարտից մրցաշարի հաղթողներ դարձան Էդգար Աբաջյանը, Ռոման Մխիթարյանը, Կարեն Ենգոյանը, Արտյոմ Օրդոյանը, Սարգիս Նիկոլյանը, Արթուր Սողոմոնյանը, Աղվան Իշխանյանը, Գալուստ Հակոբյանը, Էդիկ Միրզոյանը։ Հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտից հաղթողներ ճանաչվեցին Ալեքսանդր Կիրակոսյանը, Գառնիկ Կարապետյանը, Շավարշ Շարգայանը, Խաչիկ Գաբրիելյանը, Արտյոմ Պողոսյանը, Կարեն Հովհաննիսյանը, Արա Առաքելյանը, Հայկ Սիմոնյանը, Արտյոմ Իսրայելյանը, Վարուժան Ազարյանը եւ Աշոտ Առաքելյանը։

Տեղին է նշել, որ մրցանակակիրների թվում մեծ տեղ էին կազմում մրցաշարի կազմակերպչի՝ ըմբշամարտի օլիմպիական հերթափոխի մարզադպրոցի սաները, որոնք չեմպիոնական 20 տեղերից նվաճեցին 8-ը։

Ցավոք, ուշացումով մրցավայր ժամանեցին Վրաստանի պատվիրակները, որոնց ղեկավարում էր աշխարհի, Եվրոպայի եւ ԽՍՀՄ-ի բազմակի չեմպիոն, սպորտի վաստակավոր վարպետ Նոդարի Մողեքաձեն, որն էլ մեր պատանի մարզիկների առջեւ ելույթ ունեցավ՝ նրանց կոչ անելով բարձր պահել հայոց պետականության դրոշը, անխոնջ մարզվել եւ մարզական բարձունքներ նվաճել։

ՀԱՍՄԻԿ ՇԱՀՎԱՐՅԱՆ

«Դետրոյթը» դուրս մնաց

Հոկեյի ազգային լիգայի (NHL) առաջնությունում ավարտվեց քառորդ եզրափակիչ փուլը։ Պայքարը շարունակում են չորս հաղթանակ տարած թիմերը։ Հետաքրքիր զուգադիպությամբ բոլոր չորս զույգերի պայքարում միեւնույն 4-2 ընդհանուր հաշիվ գրանցվեց։ Այդպես «Տորոնտոն» հաղթեց «Պիտսբուրգին», «Բուֆալոն»՝ «Բոստոնին», «Դալլասը»՝ «Սենթ Լուիսին», «Կոլորադոն»՝ «Դետրոյթին»։ Ընդգծենք վերջին տարիների Սթենլիի գավաթակիր «Դետրոյթի» անհաջողությունը։ Թիմը շահեց առաջին երկու հանդիպումները, սակայն դրանից հետո չորս անընդմեջ պարտություն կրեց ու դուրս մնաց հետագա պայքարից։ Կիսաեզրափակիչ փուլում կմրցեն «Կոլորադո»-«Դալլաս» եւ «Տորոնտո»-«Բուֆալո» զույգերը։

Շարունակում են ութ թիմեր

Բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի (NBA) առաջնությունում որոշվեցին այն ութ թիմերը, որոնք շարունակում են պայքարը «Արծաթե գավաթի» համար։ Քառորդ եզրափակիչ մտան զույգերի մրցապայքարում երեք հաղթանակ տարած թիմերը։ Այսպիսի արդյունքներ գրանցվեցին. «Պորտլենդ»-«Ֆինիքս» 3-0, «Յուտա»-«Սակրամենտո» 3-2, «Ատլանտա»-«Դետրոյթ» 3-2, «Նյու Յորք»-«Մայամի» 3-2, «Լոս Անջելես Լեյքերս»-«Հյուսթոն» 3-1, «Սան Անտոնիո»-«Մինեսոտա» 3-1, «Ֆիլադելֆիա»-«Օռլանդո» 3-1, «Ինդիանա»-«Միլուոկի» 3-0։ Քառորդ եզրափակիչում կհանդիպեն «Ինդիանա»-«Ֆիլադելֆիա», «Ատլանտա»-«Նյու Յորք», «Պորտլենդ»-«Յուտա», «Սան Անտոնիո»-«Լոս Անջելես Լեյքերս» զույգերը։

ՇԱԽՄԱՏ

Սարաեւոյի գերմրցաշարը մեկնարկեց

Բոսնիա-Հերցեգովինայի մայրաքաղաք Սարաեւոյում մեկնարկել է գրոսմայստերական գերմրցաշար, որն ըստ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման սանդղակի բավականին բարձր՝ 19-րդ կարգ ունի։

Մրցապայքար են մտել 10 հանրահայտ գրոսմայստերներ՝ աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովի (Ռուսաստան) գլխավորությամբ։ Իհարկե, ամենաբարձր անհատական վարկանիշը Կասպարովինն է՝ 2812։ Մրցաշարին մասնակցում են նաեւ Ալեքսեյ Շիրովը (Իսպանիա, 2726), Ալեքսանդր Մորոզեւիչը (Ռուսաստան, 2723), Մայքլ Ադամսը (Անգլիա, 2716), Վեսելին Թոփալովը (Բուլղարիա, 2700), Նայջել Շորտը (Անգլիա, 2697), Պետեր Լեկոն (Հունգարիա, 2694), Եվգենի Բարեեւը (Ռուսաստան, 2679), Յան Թիմանը (Հոլանդիա, 2670), Իվան Սոկոլովը (Բոսնիա եւ Հերցեգովինա, 2624)։

Անցկացված երկու տուրից հետո միանձնյա առաջատարը Թոփալովն է, որը հաղթել է Թիմանին, Ադամսին եւ ունի 2 միավոր։ Մյուս շախմատիստների արդյունքներն այսպիսին են. Շիրով, Մորոզեւիչ՝ 1,5-ական, Կասպարով, Ադամս, Բարեեւ, Սոկոլով՝ 1-ական, Շորտ, Լեկո՝ 0,5-ական, Թիման՝ 0 միավոր։ Կասպարովն առայժմ ետ է մնում (նա ոչ-ոքի է խաղացել Բարեեւի եւ Շիրովի հետ)։

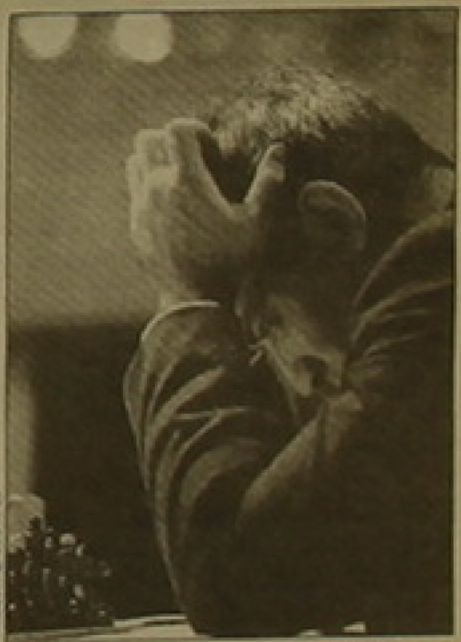

Գարրի Կասպարով

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Տրոմբոն։ 2. Ֆորտունա։ 3. Ֆրազ։ 4. Դինոզավր։ 5. Պատմուճան։ 6. Բրաս։ 7. Ֆելզիտ։ 9. Կանադա։ 10. Դուրան։ 12. Դրացի։ 13. Պերվոմայկ։ 14. Արմենակյան։ 17. Այսքան։ 18. Կարկին։ 21. Գրոզա։ 22. Հրոսակ։ 23. Կենսաբան։ 24. «Տուրանդոտ»։ 25. Նյուտոն։ 26. Փքանք։ 29. Կանայան։ 30. Վաչագան։ 33. Մարկ։ 34. Գորտ։

Հորիզոնական

3. Ֆարադ։ 5. Պլոմբ։ 7. Ֆարման։ 8. Տատրակ։ 10. Դիեզ։ 11. Սարդ։ 13. «Պոեզոգուննա»։ 15. Դրեզդեն։ 16. Արգանակ։ 17. Ավազակ։ 19. Նստավայր։ 20. Նարեկացի։ 21. Գահնամակ։ 24. Տիզկանեկի։ 27. Նեպտուն։ 28. Պողոլակ։ 30. Վաղուհաս։ 31. Կամսարական։ 32. Արած։ 34. Գոլֆ։ 35. Կաղամբ։ 36. Դրակոն։ 37. Կայծ։ 38. Տրակտ։

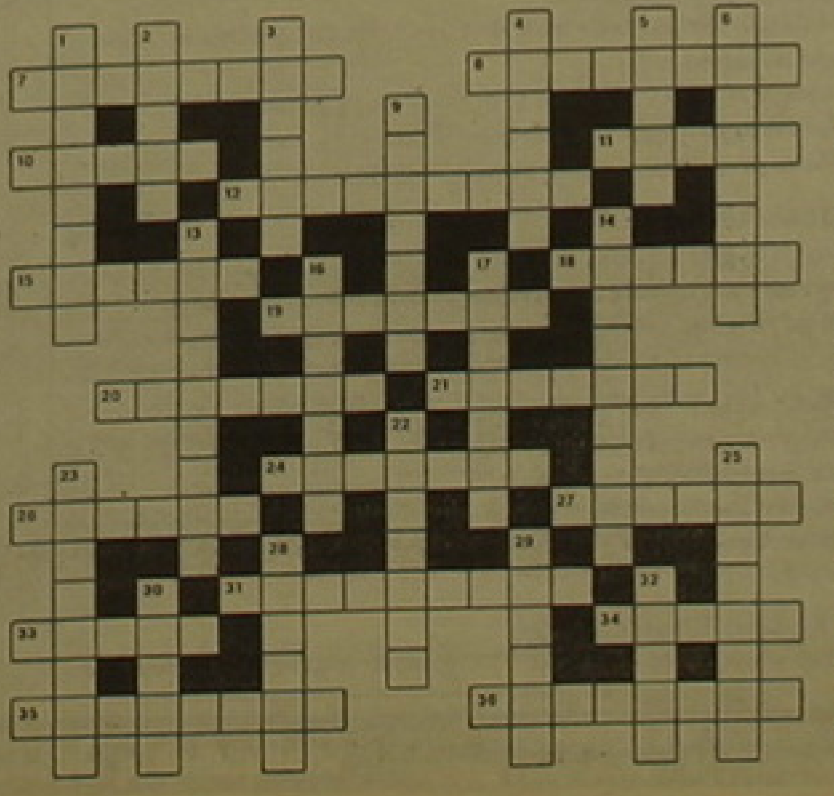

Հորիզոնական

7. Պղնձի դարի հնավայր Երեւանում։ 8. Գյուղ Հայաստանում, Գորիս քաղաքից հարավ։ 10. «Հռոմեական էլեգիաներ» պոեմի հեղինակը։ 11. «Նավոի» պատմակենսագրական վեպի հեղինակը։ 12. Բնության սեզոնային երեւույթների, դրանց սկսման ժամկետների եւ այդ ժամկետները կանխորոշող պատճառների մասին գիտելիքների համակարգ։ 15. Պատմական մարզ Ադրբեջանի հյուսիսում։ 18. Մարդու ստեղծագործական ծիրի, տաղանդի բարձրագույն աստիճանը։ 19. Նստվածքային ապարներ, որոնք առաջանում են լուծույթներից բյուրեղացման ճանապարհով։ 20. Նահանգ ԱՄՆ-ի արեւմուտքում։ 21. Հնդիկ փիլիսոփա։ 24. Անուշադր։ 26. «Մեր բակը» պատմվածքաշարի հեղինակը։ 27. Այծի ոտքերով ու ականջներով պատանու տեսքով Աստված։ 31. Հայ նկարիչ, արվեստաբան։ 33. Խաղողի կամ թթի հյութից եփված ռուպ։ 34. Հայկ Նահապետի ժառանգներից։ 35. Մաշկաբորբ։ 36. Երգիծական բնույթի գեղարվեստական-հրապարակախոսական գրական ժանր։

Ուղղահայաց

1. ԽՍՀՄ-ում օրգանական քիմիայի հիմնադիրներից։ 2. Դետեկտիվ ժանրի վարպետ, անգլիացի կին գրողի անունը։ 3. Գլխացավ, անգար։ 4. Հայազգի աստղագետ։ 5. Նահանգ ԱՄՆ-ում։ 6. Կենտրոնական քաղաքամաս Վան քաղաքում։ 9. Գոնչարովի ստեղծագործություններից։ 13. Սնկի տեսակ, ագարիկոն։ 14. Հայ մեծանուն երգչուհի։ 16. Ֆիրդուսու հայտնի պոեմը։ 17. Նեցուկ, նաեւ որեւէ մեկի ծանրությունն իր վրա վերցնող։ 22. Հնարած, հորինած խոսք, լուր։ 23. Զվարթ, հաճախ էլ թեթեւամիտ բովանդակությամբ ոչ մեծ երգ։ 25. 1945 թ. փետրվարին Ստալինի հետ Յալթայի կոնֆերանսին մասնակցած հայ մարշալ։ 28. Ռուս բնանկարիչ։ 29. Ֆրանսահայ նկարիչ, «Վենետիկյան բնանկարներ» նկարաշարի հեղինակը։ 30. Խորհրդավոր զորություն կամ կանոն բուդդայական կրոնական հավատալիքներում։ 32. Լատվիական բանաստեղծության ազգային ռեալիստական դպրոցի հիմնադիրներից։

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Հունիսի 29-ը հիշատակի օր

Իր դիմումի համաձայն զբաղեցրած պաշտոնից ազատվեց ԼՂՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Մուշեղ Օհանջանյանը: Ամ մայիսի 19-ին տեղի ունեցած հերթական լիագումար նիստում քննարկելով այս հարցը, խորհրդարանը հաստատեց նաեւ ԿԸՀ նոր նախագահ Սերգեյ Դավթյանին: Նիստում ընդունվեց «Զանգվածային լրատվության միջոցների մասին» օրենքը, որի քննարկմանը հրավիրվել ու մասնակցում էին հանրապետությունում գործող պետական եւ ոչ պետական լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ:

Խորհրդարանը բավարարեց պետաիրավական հանձնաժողովի օրենսդրական նախաձեռնությունը եւ համապատասխան օրենքում լրացում կատարելուց հետո հունիսի 29-ը հռչակեց անհայտ կորած ազատամարտիկի օր:

Այս վերջին օրենքը մեկնաբանելով, նշված հանձնաժողովի նախագահ Աշոտ Սարգսյանը նշեց, որ հունիսի 29-ի օրվա ընտրությունը բնավ իննանշանակ չէ: 7 տարի առաջ այդ օրը Արաբոյի եւ Հասանդայայի ջոկատների ազատամարտիկները ծախողված ռազմագործողության արդյունքում զոհվել են, իսկ մեծ մասն անհայտ կորել:

Նոր պաշտոնային կոչումներ՝ Արցախում

Խորհրդային տարիներին տարբեր բնագավառներում տրվող պատվավոր կոչումներն այսուհետեւ կփոխարինվեն ԼՂՀ համապատասխան պատվանուններով: ԼՂՀ կառավարության հերթական նիստում հավանության արժանացած օրենքի այս նախագիծը կյանքի կկոչվի, սակայն մոտ օրերս ԱԺ-ում նույնպես հավանության արժանանալուց հետո:

Նույն նիստում հաստատվեց շահումով խաղեր եւ խաղասներ կազմակերպելու գործունեության կարգավորման, լիցենզավորման եւ վերահսկողության կանոնակարգը: 1999-2000 ուստարվա համար որոշվեց Արցախի պետհամալսարանում պետպատվերի համար հատկացնել 119 տեղ: Դրանք հիմնականում մանկավարժական մասնագիտություններ են, որոնց կարիքն այսօր խիստ զգացվում է հանրապետության գյուղական դպրոցներում: Նույն որոշմամբ նախատեսվում է եւս 30 տեղ պատվիրել ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում:

Կառավարության նիստում կքննարկվեն նաեւ հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կյանքին առնչվող այլ հարցեր, որոնց առթիվ ընդունվեցին համապատասխան որոշումներ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

Եհուդ Բարաք. Իսրայելի ռազմատենչ անցյալով նոր վարչապետը

Եհուդ Բարաքը ծնվել է 1942 թ. հրեական գյուղատնտեսական համայնքում: Նա ունեցել է ժուժկալ եւ տարօրինակ մանկություն: Դպրոցը դեռ չավարտած, առժամանակ աշխատել է որպես տրակտորի վարորդ: Իսկ 17 տարին չբոլորած, կամավոր մեկնել է բանակ: Վտառողջության պատճառով նա չի ընդունվել օդուժ, իսկ երբ փորձել է կոմանդոսային հատուկ կուրսի մասնակցել, նրանից պահանջել են ավարտել դպրոցը, ինչը նա արել է հեռակա կարգով: 1962 թ. ստացել է ավագ լեյտենանտի աստիճան, 2 տարի անց Ֆրանսիայում նույնպես անցել է կոմանդոսային գործողությունների կուրսեր: 1967 թ. արաբ-իսրայելական պատերազմում նա ղեկավարել է մի խումբ, որը գործողություններ է կատարել արաբական հողերում: 1973 թ. ապրիլի 13-ին, քողարկվելով կանացի հագուստով, Բեյրութում մասնակցել է պաղեստինցի 3 ղեկավարների Կ. Նասերի, Կ. Ադուանի եւ Աբու Յուսուֆ Նաջարի հանրահայտ սպանությանը: Բարաքն ավարտել է նաեւ զրահատեխնիկայի գծով դասընթացներ, 1973 թ. գլխավորել է տանկային մի զորամաս: 1976 թ. նա այն կամիկազ հատուկ ջոկատի մեջ էր, որը գրոհեց Ուգանդայի մայրաքաղաքի օդակայանը, ուր պաղեստինցի մարտիկներն առեւանգել էին իսրայելական օդանավը: Տառապելով բարձրագույն կրթություն չունենալու բարդույթով, նա մեկնել է ԱՄՆ, ուր սովորել է մաթեմատիկայի եւ ֆիզիկայի գծով: 1992 թ., երբ բրիգադի հրամանատար էր, Բարաքը ղեկավարում էր զրահատեխնիկայի մի զորամիավորում Լիբանան ներխուժելու ժամանակ: 1988 թ. Միջերկրական ծովի վրայով թռչող «Բոինգ» օդանավից կառավարել է պաղեստինցի հայտնի ղեկավար Աբու Ջիհադի սպանությունը Թունիսի մայրաքաղաքի արվարձաններից մեկում: 1990-ական թթ. սկզբներին նա գեներալ դարձավ, եւ պաշտպանության նախարար Յիցխակ Ռաբինը նրան նշանակեց գլխավոր շտաբի հրամանատար: 1992 թ. իսրայելական ընտրություններից հետո, երբ Ռաբինը վարչապետ դարձավ, Բարաքն այնքան մտերմացավ նրա հետ, որ 1995 թ. անդամագրվեց Ռաբինի գլխավորած «Աշխատանք» կուսակցությանը, ինչի համար վարչապետը նրան պարգեւեց ներքին գործերի պորտֆելը: Նույն տարվա վերջում, Ռաբինի սպանությունից հետո, Բարաքը նշանակվեց արտգործնախարար: «Աշխատանքի» առաջնորդ Եհուդ Բարաքը մայիսի 17-ին ընտրվեց Իսրայելի վարչապետ ընդհանուր ընտրություններում հաղթելով «Լիկուդի» ղեկավար Բենիամին Նաթանյահուին: Եվ չնայած պաղեստինցիները նրան արյունոտ ձեռքերով մարդ են համարում, բայց եւ այնպես մայիսի 18-ին Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթը հեռախոսով շնորհավորեց նրան, եւ երկու ղեկավարները խոստացան շարունակել խաղաղության գործընթացը:

Ա. Մ.

Աթաթյուրքի անունը դուրս է մնացել «Դարի մարդ» ցուցակից

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 19 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամերիկյան «Թայմ» շաբաթաթերթը, որ վաղուց ի վեր ընթերցողների կվեներն է հավաքում ընտրելու համար «Դարի մարդուն», ինչպես գրում են մամուլի թուրքական միջոցները, «բոլորովին անսպասելի ցանկից հանել է Աթաթյուրքի անունը», որը «նախկինում առաջին հորիզոնականն էր զբաղեցնում»՝ շնորհիվ թուրք կվեարկողների նամակների: Վերջերս Թուրքիայի Հանրապետության հիմնադիրն իջել էր մինչեւ ութերորդ տեղը, իսկ ներկայումս էլ դուրս է մնացել ցանկի 20 անուններից: Տեղի ունեցածը վրդովել է թուրքերին, որոնք ինտերնետը հեղեղել են բողոքի նամակներով եւ սպառնում են կախակայել «Թայմը»:

ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԱՐԴՈՒ ՍԵՂԱՆԻ ԳԻՐՔԸ

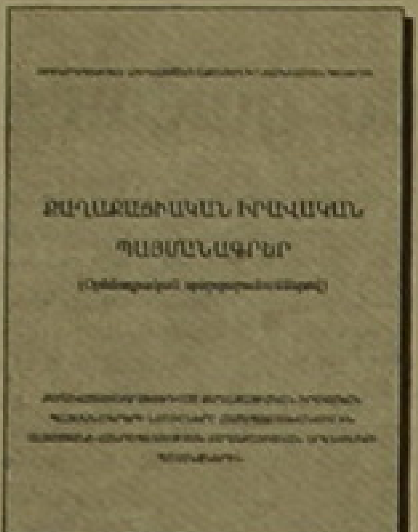

Օրենսդրության զարգացմանն աջակցող իրավագիտական կենտրոնը, որը ժամանակին մշակել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի նախագիծը, Վլադիմիր Նազարյանի խմբագրությամբ հրատարակել է «Քաղաքացիական իրավական պայմանագրերի նմուշներ՝ օրենսդրական պարզաբանումներով» ժողովածուն:

Գրքում զետեղված են մանրածախ առեւտրի, մատակարարման, հողամասերի, շենքերի եւ շինությունների, բնակարանների, տրանսպորտային միջոցների եւ այլ անշարժ ու շարժական գույքի առուվաճառքի, փոխանակության, ռենտայի, նվիրատվության, վարձակալության, լիզինգի, կապալի, վճարովի ծառայությունների մատուցման, փոխատվության, փոխառության, վարկի, բանկային ավանդի եւ բանկային հաշվի, հանձնարարության, կոմիսիայի, գործակալության, ֆակտորինգի, պահատվության, փոխադրման, առաքման, ապահովագրության, գույքի հավատարմագրային կառավարման համատեղ գործունեության եւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված պայմանագրերի այլ տեսակների օրինակելի նմուշները, որոնց օգտագործմամբ հեշտությամբ կարելի է կնքել օրենսդրության պահանջներին համապատասխանող ցանկացած պայմանագիր:

ՀԱՐԳԵԼԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐ

Եթե ցանկանում եք, որ Ձեր կնքած պայմանագրերում հստակ սահմանված լինեն կողմերի իրավունքները եւ պարտականությունները, պատասխանատվությունը պայմանագրի խախտման համար, եթե ուզում եք զերծ մնալ դատական վեճերից, գնեք այս ժողովածուն: Այն կդառնա Ձեր սեղանի գիրքը եւ կօգնի կնքելու օրենսդրության պահանջներին համապատասխանող ցանկացած պայմանագիր:

Ժողովածուի տպագրության կամ որեւէ այլ ձեւով բազմացումն ու տարածումն առանց իրավագիտության կենտրոնի թույլտվության արգելվում է օրենքով:

ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆԸ
ԱՋԱԿՑՈՂ ԻՐԱՎԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ժողովածուն վաճառվում է «Անի» կոոպերատիվի գրախանութում ք. Երեւան, Հանրապետության հրապարակ, թիվ 2 կառավարական շենք:

Employment Opportunity with UMCOR

MONETIZATION PROJECT OFFICER

UMCOR

UMCOR is seeking a *Monetization Project Officer* to work in the Yerevan office and report to the Head of Mission. The Coordinator will design, implement and report on the Monetization project, which provides funds for many of the activities of UMCOR in Armenia. Either an expatriate or local staff person will be considered for this position.

DUTIES: The duties include finalizing the FY98 Project and completing the entire FY99 Project, which includes:

- **Develop and execute a sales strategy that models fair practices and enhances proceeds.**
- **Liaise with relevant officials of the government of Armenia.**
- **Coordinate the receipt, storage and dispatch of commodity with the Warehouse and Logistics Coordinator.**
- **Manage the Monetization Project budget.**
- **Deposit sales proceeds according to the policy of the UMCOR Armenia Finance Office**
- **Maintain compliance with USDA and UMCOR guidelines, policies and requirements.**
- **Adhere to USDA's interest in developing new commercial markets for US agricultural commodities in Armenia.**
- **Write proposal for future monetization programs.**

SKILLS/REQUIREMENTS: The Monetization Project Officer will have a **Master's Degree** (or equivalent) in a relevant field. S/he will have a minimum of **two years of experience in a related international development position or with an NGO in Armenia**. An understanding of market and sales strategies is a must, preferably in Armenia. Word processing with **excellent writing skills and spreadsheet management is required**. Experience in writing proposals is a plus. The applicants must possess effective negotiating skills and have a strong sense of integrity and honesty.

A letter of interest along with a resume should be sent to the attention of the Head of Mission of UMCOR. Applications will be accepted through *Friday, June 4*.

UMCOR, Karapet Ulnetsu str. #16
Yerevan, Telephone: 248-141, 282-977, E-mail: umcor@arminco.com.

ՀԵՌՈՒՍՏԱԺԱՄԱՑՈՒՅՑ

20 մայիս

ՀՏ

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Հենց այնպես
11.30 Արտակարգ ալիք
11.40 Տագնապ
12.00 Ռուբիկոն
12.25 02
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Հոլ
17.40 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.35 Երեք երգ
18.45 Խոշոր պլանում
19.00 Ընտրաշավ
Արտահերթ հեռարձակմամբ
19.00 Հեռուստաներկայացում «Պարսք մեր հայրենակցին»
20.45 Վավերագրական կինոնկար «Հաղիճ»
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 20 վայրկյան
21.45 Ակոր
22.10 Կարճամետրաժ կինոնկարներ «Բարեւներ անվաճականից», «Քուծում ըստ Լոխովսկու», «Կողմ քվեարկել»
00.00 Հայլուր
00.15 Արտակարգ ալիք
00.30 Ռոք երեկոյան
01.30 Հեռուստաներկայացում «Էնդիմուցի առեղծվածը» (1-ին մաս)
Արտահերթ հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Քաղցր զեզը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

Ա1+

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Օր առաջին» (4-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
20.00 Քաղաք
20.15 Կամ... կամ. Ստեփան Սարգսյանի մասնակցությամբ
21.15 Հրապարակ
21.30 Սուրհանդակ
22.15 Հեռագիծ Ռուբեն Գեւորգյանի մասնակցությամբ
23.10 Մույս դադար
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Մնդոր
00.05 Մի անգամ
00.10 Ֆասոն (Fasion ծրագրի շաբաթվա ընտրանի)
00.40 Գիշերային կինոսրահ «Ռաշա Նուհ» պատմական մելոդրամ
02.30 Սուրհանդակ

Արմենիա

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Տիեզերական ուղեկցություն»
16.45 Sinema կամ կախարդական աշխարհ
17.00 Մեզամ փողոց
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.10 Ռ. Կարցերը է. Ռոգանովի ծրագրում
20.50 Սերիալ «Սյոզուն»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Էյր Ամերիկա» (դերերում Մ. Գիբսոն, Ռ. Դաունի)
00.45 Թերեւս
01.55 Արտակարգ կանչ
01.30 Ֆանտաստիկ սերիալ «Վառվող գոտի»

ՌՏՌ

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.15 Առեւտրի տուն «Լե մոնդ»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Առողջներ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլենի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.30 Լուրեր
12.35 Սերիալ «Ջոլանի Ֆալկոնե»
13.30 «Երկնագույն աստղ» Ռուսաստանի հեռուստատեսության բաց ֆորումի դափնեկիրներ
14.15 Մուլտֆիլմ «Փղիկը հիվանդացել է»
14.25 Բժշկական լուսանք
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ երեխաների համար «Հոսքագործը. Մեծ վիշապի երկիրը»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 «Դեղի Տեֆ», ամենամյա ազգային հեռուստատեսային մրցանակի օրագիրը
19.10 Հումորեսկա եւ առողջություն
19.15 Վսեվոլոդ Սանաեվը, Լեոնիդ Ֆիլատովը, Լյուդմիլա Սավելեւան, Նատալյա Ֆատեեւան «Երեկոյից մինչեւ կեսօր» ֆիլմում (1-ին սերիա)
20.30 Սերիալ «Այո, պարոն մինիստր»
21.40 Սանրամաններ
21.50 Երկու ղաշնամուր
22.40 Կինոյի ժամ. Իգոր Սավչենկոն եւ Օլեգ Եֆրեմովը «Երկարի, երկարի, հետք...» ֆիլմում
00.20 Մեծ խաղամացիակությունը Բալկաններում

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 21-ին, ժամը 15-ին, գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա հանդիպում բանաստեղծուհի Դայանա Տեր-Հովհաննիսյանի հետ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ
ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ «Հայաստանի ձեռնարկություններ եւ կազմակերպություններ» տեղեկատու ձեռնարկություններն ... անվճար:
Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

digitised by A.R.A.R.@